

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | únor 2022 | číslo 2 | ročník 31

téma

Lucia Pastieriková: Univerzita pomáhá přes překážky

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

KNIHY Z UP
vydavatelstvi.upol.cz

Vydavatelství

**SVĚT ZA ČASŮ
AVANTGARDY**
KAREL KAŠPAŘÍK
Ikona české meziválečné
fotografie
edice
Olomoučtí fotografové

**KDYŽ SE SMYSLEM
ŽIVOTA STANE
CHIRURGIE**
Půlstoletí vzpomínek
prof. Miloslava Dudy
edice
Paměť UP

**PROČ O BUDOUCNOSTI
EVROPY ROZHODUJE
STŘEDNÍ EVROPA?**
Revize střední Evropy
plná nečekaných
kontextů
edice
Fórum

edice **Olomoučtí fotografové** a **Fórum**
vzniká ve spolupráci s

muo | MUZEUM UMĚNÍ
OLOMOUC

obsah

- 2 — Postižení není překážkou pro studium – univerzita podá pomocnou ruku
- 6 — Fakulta tělesné kultury oslaví 30 let v pohybu i stříbrnou promoci
- 6 — S angličtinou i němčinou zdravotníků pomůže nová online platforma HELP2
- 7 — Lékařská fakulta přepracovala systém prospěchových stipendií
- 7 — Právnická fakulta si k jubileu nadělila webovou stránku
- 8 — Filozofická fakulta ocenila nejlepší vyučující
- 8 — Nejstarší prosné pivo s přídavkem bylin se ukrývalo ve vědru z doby bronzové
- 9 — Nová opera Tomáše Hanzlíka z pedagogické fakulty je oslavou přírody a lásky
- 9 — Teologická fakulta má nové badatelské vědecké centrum
- 10 — První pozorování sigma-díry se dostalo na stránky časopisu Science
- 11 — Antonín Kalous z katedry historie vydal edici středověkých dokumentů
- 12 — Jak rostou kořeny rostlin: vývoj cévních svazků řídí přesná souhra proteinů a hormonů
- 13 — Portrét – Zbyněk Svozil: proděkan a emeritní děkan fakulty tělesné kultury, vedoucí katedry společenských věd v kinantropologii
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 21 — Jazykové okénko
- 22 — Studenti – Hokej mi otevřel dveře, říká studentka CMTF Nika Tótová
- 24 — Snad se zase potkáme na živo, věří nová ředitelka AFO
- 25 — Rozhovor – Psychiatrička Klára Látalová: Učit se obtížné věci je jediné smysluplné cvičení mozku – křížovky nestačí
- 28 — Příběhem bez předsudků otevřeli cestu k naději
- 30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje studentská obec
- 32 — Doktorandi – Mladý právník urazil na 13 tisíc kilometrů, aby mohl vědecky růst
- 33 — Zkušenost – Jsem ráda, že jsem byla u toho, když se Ukrajina probouzela
- 35 — Absolvent – Libor Menšík: Dobrovolnictví je sexy
- 37 — Životní styl – Učí dospělé, píše a maluje i pro děti
- 38 — Odkaz – Čestná studentská stráž na oslavě obnovení univerzity v Olomouci
- 39 — Zrcadlení – Irák
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana – Lucia Pastieriková, ředitelka Centra podpory studentů se specifickými potřebami | foto: Jakub Čermák

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754 | Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 779 00 Olomouc | IČ: 61989592 | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík | Redakce: Biskupské nám. 1, Olomouc | +420585631155 | zurnal@upol.cz | Tisk: Profi-tiskgroup Olomouc | Náklad 2000 ks

Milé studentky, milí studenti, vážené kolegyně, vážení kolegové,

nové číslo Žurnálu UP vychází právě v době, kdy si připomínáme obnovení naší staroslavné univerzity po druhé světové válce. Je to symbolické, protože společnou linkou tohoto vydání jsou překážky a lidská schopnost se s nimi vyrovnávat i touha a vůle je zdolávat. Také naši předchůdci museli před bezmála osmdesáti lety zdolat nejednu překážku, než se jim podařilo dosáhnout obnovení vysokého učení v Olomouci. Každoročně si toto jejich úsilí připomínáme během Akademického týdne.

Také my musíme odstraňovat novodobé bariéry a zvládat výzvy, které přináší současný komplikovaný svět. Například pandemii koronaviru, která je tu už dva roky. Bylo by ale chybou, kdybychom ji vnímali pouze jako překážku, která nám brání žít naše dosavadní životy. Díky této zkušenosti jsme se přece mnohé naučili, začali jsme se na řadu věcí dívat jinak a poznali jsme, že jsme schopni zvládnout víc, než jsme tušili.

Překážky provázejí prakticky celý náš život, někdy je před nás klade vnější svět, jindy si je do cesty stavíme sami. Důležité ale je, jestli je dokážeme vnímat jako impuls pro to, abychom se přes ně přehoupli někam dál, abychom jim dokázali čelit a neztráceli energii při jejich zdolávání. Pokud je budeme brát jako příležitost, abychom se sami v něčem zdokonalili a stali se díky nim lepšími, pak se nám hned budou zdát mnohem menší. Přeji vám, ať úspěšně zvládnete letní semestr se spoustou překážek a ať vám nechybí vůle a chuť je překonávat.

Martin Procházka, rektor

Postižení není překážkou pro studium – univerzita podá pomocnou ruku

Co může mladého člověka odradit od studia vysoké školy? Pokud má chuť se učit, chce něco dokázat a dělat zajímavou práci, tak vlastně nic. Vážně? Možná na první pohled. Na ten druhý to mohou být obyčejné schody, když má fyzické omezení, strach, jak zvládne přednášky, když neslyší nebo nevidí, obava, jak uspěje, když má křehčí psychiku. Pokud někomu život do cesty už na začátku postavil tolik překážek,

tak by jen nadání a snaha stačit nemusely. Ale univerzita je tu od toho, aby dávala příležitost a pomáhala zvládnout i zdánlivě nezvládnutelné. A nemusí to být jen ony schody. I proto, aby dostali šanci ti, kdo o to stojí, existuje na Univerzitě Palackého Centrum pro podporu studentů se specifickými potřebami.

„V minulosti bylo výjimečné, aby člověk s nějakým postižením, ať už fyzickým nebo

psychickým, studoval. Ten první by se sám téměř nikam nedostal a v případě toho druhého bylo jen malé povědomí o tom, jak je možné se během studia s různými psychologickými problémy vypořádat,“ připomíná Lucia Pastieriková, která centrum vede. Jako podpora pro celou univerzitu funguje letos desátým rokem, ale historii má delší, navazuje na práci svého předchůdce na pedagogické fakultě a na práci Centra aplikova-

Centrum podpory studentů se specifickými potřebami

Celouniverzitní zařízení poskytující komplexní odborný poradenský, technický a terapeutický servis studentům Univerzity Palackého se specifickými potřebami. Jeho cílem je zvýšit studijní komfort těchto studentů a zmírnit případné obtíže při studiu. Zajišťuje podporu studentům ze všech fakult.

Ředitelka:
PhDr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

Jana Indráková: Bílá hůl? To není překážka. Studuji na dvou fakultách

Nejprve dá pokyn své labradorce Windy, ať si lehne poblíž stolu, pak si odloží poměrně těžkou tašku a složí bílou hůl. Přisune si židli ke stolu a otevřeně mluví o svém životě, o studiu. Už po pár minutách jejího vyprávění je jasné, že slova „nemůžu“ nebo „to nejde“ nemají v jejím slovníku místo. Jana Indráková navzdory svému těžkému zrakovému postižení studuje prvním rokem na Univerzitě Palackého a netroškaří. Troufla si současně na dva studijní programy, studuje na právnické a pedagogické fakultě.

„Individuální studijní plán zatím nemám, možná jednou do budoucna. Podařilo se mi v prvním semestru poskládat rozvrh tak, že se mi překrývaly maximálně přednášky. Snad se mi to povede i v dalších semestrech,“ doufá drobná dvacetiletá dívka, která studuje magisterský program Právo a právní věda a současně bakalářský program Speciální pedagogika – intervence.

Za svým snem, vystudovat vysokou školu, šla od základní školy. Přitom na začátku života byla její startovní čára na hony vzdálená startu většiny z nás. Do tří let vyrůstala v dětském domově v Praze, kde jí lékaři diagnostikovali praktickou slepotu na levém oku, na pravém těžkou slabozrakost. „Tyto vady mám zhoršeny očním nystagmem, nekontrolovaným kmitáním očních bulbů. Vnímám barvy, vidím jen obrysy,“ dodává smířeně a pohladí Windy.

Tato klidná a šikovná fenka, bílá hůl, mobilní telefon s aplikací lupy, notebook a jakási těžká věc v tašce jsou pomocníci, díky kterým studuje. „Právě jdu z písemné zkoušky. Na takové si nosím přenosnou digitální kamerovou lupu. Už jsem si na její váhu zvykla. Pod ni si vložím papír s textem, nazvěšuji jej, abych písmo přečetla,

a přímo pod lupou i píšu,“ prozrazuje tajemství své těžké tašky.

Pomocníků má na univerzitě víc. Ještě před přijímačkami začala spolupracovat s Centrem podpory studentů se specifickými potřebami. „Pomohli mi se spoustou věcí, všemožně mě podporují, starají se, zajímají se o mě. Vyřešili i můj počáteční problém s ubytováním na kolejích. Také mi domluvili slečnu zapisovatelku pro seminární výuku,“ vyjmenovává. Připravenost olomoucké univerzity, vstřícnost vůči studentům s handicapem a přístup vyučujících a spolužáků ji mile překvapily.

Ke studiu zejména práv patří stohy učebnic, skript, zákoníků a mnohasetstránkových komentářů, které je potřeba načíst. „Potřebuji mít vše zdigitalizované, abych mohla písmo v počítači zvětšovat, zvýrazňovat si důležité pasáže, orientovat se v textu. Ne všechny knihy jsou ale digitálně zpracované. Domlouvám se proto přímo s univerzitním Centrem výpočetní techniky, kteří mi ochotně knihy zpracovávají. Budou tak připravené pro další slabozraké studenty, kteří přijdou po mně.“

Jana Indráková bydlí na běžných kolejích. Svou spolubydlící a současně spolužačku z pedagogické fakulty našla na facebooku. „Staly se z nás velké kamarádky.“ Skvělou partu přátel má také v ročníku na právnické fakultě. Chodí spolu do menzy i večer posedět, oslavit první studijní úspěchy a probrat život.

Jednou za čtrnáct dnů, někdy i častěji, jezdí domů. Míří do Valašského Meziříčí, kam si jí jako tříletou přivezli adoptivní rodiče. „Je to moje rodina. Stoprocentní máma a táta. To oni mě dali před lety do kupy, jsem jim za všechno nesmírně vděčná. I za to, že studuji na olomoucké univerzitě.“ (eha)

Jana Indráková, studentka 1. ročníku

Speciální pedagogiky – intervence na PdFUP a Práva a právní vědy na PFUP

ných pohybových aktivit na fakultě tělesné kultury, které existuje dodnes.

Koho?

Koho centrum tedy vlastně podporuje? Na to existují předpisy a metodické pokyny, které definují konkrétní kategorie. „Jde o studenty se zrakovým, sluchovým, tělesným postižením, s poruchou autistického spektra, s narušenou komunikační schopností a s psychickým a somatickým onemocněním,“ vyjmenovává Lucia Pastieriková. Centrum se dnes stará o zhruba pět

stovek studentů, kteří spadají do všech kategorií. „Máme zhruba třicetku zrakově postižených, stejně tolik s poruchou sluchu, více než třicet studentů s omezením hybnosti, asi osmadvacet autistů, na dvě stě studentů s poruchami učení a aktuálně asi stovku s psychickým onemocněním.“ Mimo chodem zrovna posledně jmenovaná kategorie v poslední době narůstá.

Jak?

Podpora se v praxi odvíjí od typu a rozsahu omezení. „Například v případě zrakového

postižení záleží na tom, zda student bude schopen do nějaké míry přijímat informace zrakem. Primární podpora je zpřístupnění literatury, kdy mu můžeme například materiály ke studiu digitalizovat, zvětšit, půjčit nějaké pomůcky. Další pomocí je průvodcovská služba, která je důležitá pro ty, kteří Olomouc neznají. Musí se naučit pohybovat po městě, znát cestu do menzy, na koleje, do knihovny... Existuje i možnost zapisovatelské služby, ale student se zrakovým postižením by měl být schopen si poznámky z přednášek dělat sám. →

Samozřejmě záleží, jaký program studuje, do jaké míry využívá kompenzační pomůcky a podobně. Takže zapisovatelská služba není standardní. Ale není vyloučená," dodává Lucia Pastieriková. Důležité je vědět, že i když jakýkoli student dostane podporu třeba při správném formátování textu, nikdy za něj nikdo neupravuje obsah. Tedy – studium je na studentovi. Přeneseně řečeno: bonbony do bonboniéry musí dodat sám, s krabičkou mu pomůže centrum.

Náročná je i podpora studujících se sluchovým postižením. „To je nejdražší servis, protože student využívá při výuce hned tři pomocníky: dva tlumočníky do znakového jazyka, kteří se střídají, a ještě zapisovatele. Protože pokud by si zapisoval sám, nemohl by sledovat tlumočení.“ V případě psychických problémů zase centrum může poskytnout psychologické poradenství.

Postižení není výhoda

Podpora studentům zahrnuje třeba i to, že dostanou více času na přípravu, s předstihem materiály ke studiu a podobně. Cent-

rum proto musí aktivně komunikovat s pedagogy. Není snadné mít bez zkušeností ve skupině někoho, kdo nevidí nebo neslyší. Jak k němu přistupovat? Co od něj chtít? „Pokud jde o studenta se specifickými potřebami, máme povinnost informovat pedagoga, že ho bude mít ve výuce. Můžeme ho například požádat, aby byl tolerantnější v případě, že se u studenta zhorší zdravotní stav a on není schopen přijít do výuky. Vysvětlíme, že to není proto, že by se někde flákal, ale proto, že jeho psychický stav mu to nedovolí.“

Jak ale Pastieriková zdůrazňuje, centrum dává doporučení. „Pokud vyučující řekne, že profil absolventa má dané požadavky a on nemůže snížit laťku až do té míry, jak by student potřeboval, my to respektujeme. Postižení není výhoda, studium má své nároky a ty musí každý splnit. Výsledkem podpory nesmí být pozitivní diskriminace na úkor ostatních.“ I proto centrum aktivně oslovuje střední školy a nabízí informace na dnech otevřených dveří univerzity. „V tom spočívá naše role konzultantů jak pro studenty, tak i pro ro-

diče ještě před tím, než si podají přihlášku. Řeknou nám, co chtějí studovat, a my představíme obor, mluvíme o možných rizicích a zároveň vysvětlujeme, jak jsme schopni pomoci. Někdy se totiž bijí ambice s realitou. Student si dost často neuvědomuje, jaké předměty bude muset při studiu splnit a jak je studium náročné.“

Má to smysl

Lucia Pastieriková vede zhruba stočlenný tým, který zahrnuje jak zaměstnance, tak externí spolupracovníky a studenty, kteří se na chodu centra podílejí. Každodenně jsou konfrontováni se složitými osudy mladých lidí. Ne vždy dopadne vše podle jejich představ a ne vždy se vložená energie vrátí. „Člověk je občas zoufalý, že nemůže víc pomoci, ale když se za těch deset let ohlédnu, tak to byly tisíce studentů, které jsme podpořili, a mě těší, že jsme jim pomohli studium zvládnout. Když se pak ozvou a napíší, jak se jim daří, a pochlubí se, co dokázali, vím, že to stojí za to. To mě žene stále kupředu a také to, že je kolem mě skvělý tým.“

Jakub Řičica: Už po dni otevřených dveří jsem věděl, kam se můžu obrátit o pomoc

Problematikou postojů u dětí v rámci inkluzivní tělesné výchovy se během svého doktorského studia kinantropologie na fakultě tělesné kultury zabývá Jakub Řičica. Podobná témata mu jsou blízká nejen proto, že vystudoval obor Aplikované pohybové aktivity (APA), který se zaměřuje na práci s osobami se širokým spektrem postižení, ale především proto, že se sám po celý život kvůli mozkové obrně potýká s omezením hybnosti.

„Nejsem schopný ujit příliš velké vzdálenosti bez opory či pomoci. Mým každodenním pomocníkem je chodítko, kterému říkám Kubabus. Také občas využiju invalidní vozík,“ přiblížil svůj handicap student původem z Hodonínska, který se snad nikdy nemračí, a pokud je to v jeho silách, nabídne svoji pomoc. Přestože sám pomoc občas potřebuje.

„O podpoře handicapovaných studentů na Univerzitě Palackého jsem se dozvěděl na dni otevřených dveří. Hned jsem byl já a hlavně moji rodiče klidnější, že když budu něco potřebovat, je kam se obrátit. Při studiu jsem využíval a stále využívám

především služeb pedagogické asistence. Například při plavání se mnou asistent individuálně pracoval přímo ve vodě na zlepšení techniky plaveckých způsobů. Na lyžařských kurzech jsem zase měl vlastního instruktora monoski, který se mi celý týden individuálně věnoval. Nyní asistenta využívám při řešení výzkumných úkolů v rámci doktorského studia,“ popsal Jakub Řičica s tím, že by neměnil vůbec nic. „Se službami Centra podpory studentů se specifickými potřebami jsem naprosto spokojený. Jsem vděčný především koordinátorce na FTK Lucii Ješinové, které bych tímto chtěl moc poděkovat.“

Jakub Řičica je přitom dokladem toho, že handicap nemusí být překážkou ani ve studiu v zahraničí. Strávil půlrok ve Finsku. „Ve Vierumäki už dlouhá léta probíhá vzdělávací program EUDAPA, který je zaměřen na zdokonalování sebe samého v oblasti práce s handicapovanými – a protože jsem sám handicapovaný, byla to pro mě obrovská výzva. Spolu s asistentem a spolužákem v jedné osobě jsme všechno bez problémů zvládli.“

Centrum podpory studentů se specifickými potřebami

zajišťuje komplexní servis

Zrakové postížení

Sluchové postížení

Omezení hybnosti

Specifické poruchy učení

Porucha autistického spektra

Narušená komunikační schopnost

Somatická onemocnění

Psychická onemocnění

Problém nebyla ani výzva v podobě Expedice přes bar, během níž studenti APA organizují sportovní a kulturní program pro lidi s postižením, většinou v horském prostředí. Jakub Řičica si expedici vyzkoušel jako účastník i jako organizátor. Při jednotlivých aktivitách v Alpách musel často překonávat sám sebe a dodneška vzpomíná na příhody z cesty.

Sny si díky olomouckým konexím plní i mimo školu. Kamarádi z futsalového týmu SK UP mu nedávno připravili překvapení: zaregistrovali ho jako řádného člena mužstva a následně bez svého chodítka mohl úvodním výkopem zahájit zápas, v němž si hráči SK UP pojistili mistrovský titul. „Neskutečně moc si této příležitosti vážím, je pro mě ctí být součástí týmu SK UP. Zahrátl si ligový zápas a hned se stát mistrem, to je sen,“ vzpomněl na svůj velký den Jakub Řičica, který u futsalistů zastává nejčastěji roli vedoucího týmu. Stejně jako ve fotbalovém klubu doma na jihu Moravy. (vim)

Jakub Řičica, doktorand kinantropologie na FTK UP, 4. ročník, mozková obrna

Dominik Whittaker: Bez pomoci by se studovalo velmi těžko

Sice má po jednom z rodičů kořeny v České republice, vyrostl ale v Lucembursku. Magisterské studium absolvoval ve Skotsku s představou, že dále bude studovat a žít ve Velké Británii. Do svých dvaadvaceti let si nepředstavoval, že se do Česka vrátí. Pak však přišla nabídka studovat na Univerzitě Palackého.

„Dostal jsem možnost přeložit knihu filozofa Pavla Flosse. Při té příležitosti jsem se dostal do kontaktu s členy katedry filozofie FF UP a mohl ukázat, že mám co nabídnout,“ řekl Dominik Whittaker, posluchač doktorského studia oboru Filozofie na filozofické fakultě. Je velmi rád, že Univerzita Palackého má Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, protože bez jeho pomoci by se mu s diagnózou porucha autistického spektra studovalo jen velmi těžko.

„Bydlím na kolejích. Když jsem tady získal potřebné dokumenty k diagnóze, mohl jsem se díky centru hned přestěhovat na jednolůžkový pokoj. Mám velké problémy se sociální interakcí a bydlet s někým na pokoji, v buňce, kde žije dohromady šest lidí, bylo pro mne složité. Velmi si vážím této pomoci.“ Ocenil konzultace s Monikou Smolíkovou. „Je skvělá. Určitě by bylo ale přínosem, kdyby centrum mohlo být personálně posíleno. Řešíme hromadu věcí, například se zabýváme i rozvržením studia, paní Smolíková se sešla i s mým školitelem. Podporu jsem našel i v lockdownu,

kdy hrozilo, že se budu muset přestěhovat. K řešení je ale i spousta zdánlivě jednoduchých témat, například jsem měl problém odepsat na maily. Jednoduše proto, že jsem dlouho přemýšlel, co mám dotyčným odeslat, jak mám mail formulovat,“ doplnil Dominik Whittaker. Sám o sobě říká, že se mu nepodařilo dobře začlenit do kolektivu doktorandů, kteří jsou na UP již od baka-lářského studia, se studiem samým podle svých slov však velký problém nemá.

„Je dobře strukturované, spoustu práce můžu udělat z domu a učení mi problémy nedělá. Když jsem odučil první dva semináře, uklidnil jsem se i v přednáškové činnosti. Mé specifické problémy do ní až tak nezasahují. Se školitelem mám, myslím, taky dobrý vztah.“ K ukončení studia zbývá Dominikovi už pouhý semestr a v Olomouci by rád zůstal. Zvažuje, že se ještě přihlásí do doktorského studijního programu na cyrilometodějské teologické fakultě a externě by rád působil i na filozofické fakultě.

„Kromě služeb univerzitního centra využívám i různé terapie, chodím také na sociální rehabilitace. Jsem však přesvědčen, že bez pomoci Centra podpory studentů se specifickými potřebami by pro nás, co máme diagnostikovanou poruchu autistického spektra, bylo studium na UP problematické. Mám totiž i tu zkušenost studovat bez podpory a vím, jak je to těžké. V takové podobě už bych studovat nechtěl.“ (map)

*Dominik Whittaker
doktorand filozofie na FFUP, 4. ročník, porucha autistického spektra*

8 fakult
1 univerzita

Fakulta tělesné kultury oslaví 30 let v pohybu i stříbrnou promoci

Velkým setkáním absolventů, jehož součástí bude ve dnech 3. a 4. června i vůbec první stříbrná promoce, vyvrcholí oslavy 30. výročí zahájení činnosti Fakulty tělesné kultury UP. Kulatiny si fakulta připomíná již nyní, mimo jiné sérií rozhovorů s vyučujícími a zajímavými absolventy, které průběžně vychází na fakultním YouTube kanálu.

V seriálu 30 let v pohybu o svém vztahu s FTK promlouvala vedoucí katedry sportu Soňa Formánková nebo Jiří Saňák, absolvent oboru Aplikovaná tělesná výchova, který působí jako asistent trenéra v Sigmě Olomouc. Narozeniny připomněla i tradiční konference Psychologie sportu v pra-

xi, které se na konci ledna, byť online formou, zúčastnil nejednen absolvent fakulty. V duchu setkávání se s bývalými studenty se oslavy ponесou i v průběhu letního semestru, v plánu je mimo jiné přednáškovo-filmový večer v kině Metropol.

„Oslavy jsme pojali tak, že dospělá 30letá dáma volá svoje děti zpátky k sobě, chce se s nimi vidět. Jednotlivé aktivity a akce tedy zaměřujeme na naše absolventy, na navázání a prohloubení kontaktů, na prezentaci toho, kam se fakulta za ty roky posunula, co v současnosti všechno dělá a co může nabídnout například v dalším vzdělávání, a také toho, v čem si můžeme být vzájemně užiteční. Zároveň chceme

upozornit na to, že z naší fakulty vyrůstají lidé, kteří jsou kvalitní, úspěšní a dělají smysluplnou práci, často zůstali v regionu a dali mu nějakou přidanou hodnotu, a nejde přitom jen o učitele tělesné výchovy, jak se nejčastěji o absolventech sportovních fakult mluví,“ uvedl děkan FTK Michal Šafář.

Fakulta tělesné kultury zahájila činnost 1. ledna 1991, v červnu téhož roku se konala vůbec první promoce absolventů a o tři měsíce později byli imatrikulováni první studenti, kteří si podávali přihlášku již na FTK. Tato výročí chtěla fakulta oslavit už vloni, s ohledem na vývoj epidemie covidu-19 byly oslavy přesunuty na rok 2022. (vim)

S angličtinou i němčinou zdravotníků pomůže nová online platforma HELP2

Pracovníci ve zdravotnictví, studenti škol se zdravotnickým zaměřením, ale i další zájemci mohou ke zlepšení svých jazykových kompetencí nově využívat online platformu, která vznikla v rámci Erasmus+ projektu Healthcare Language Learning Programme 2 (HELP2). Na obsahu v an-

gličtině a němčině se podíleli odborníci z osmi evropských zemí, práce koordinovala Fakulta zdravotnických věd UP, která spolupracovala již na projektu HELP dokončeném v roce 2017.

Výstupem byla dvacítká zdravotnických i interkulturních témat zpracovaných v anglickém jazyce do interaktivních modulů v e-learningovém systému Moodle. Projekt byl za inovativní přístup oceněn Evropskou komisí, zároveň však vznikla poptávka po dalších tématech i jazykové variantě. To nabízí právě nyní završený projekt HELP2.

„Vytvořili jsme čtrnáct nových modulů v angličtině s tím, že jsme se zaměřili více oborově. Věnují se například fyzioterapii, porodní asistenci nebo výživě a nutričnímu poradenství. Zároveň vznikla i německá verze s tématy, po kterých je poptávka v německy mluvících zemích. Jde například o lekce zaměřené na anamnézu, péči o se-

niory nebo přírodní medicínu,“ přibližuje hlavní řešitel projektu Lukáš Merz z Ústavu společenských a humanitních věd FZV UP.

HELP2 přináší i novinky a vylepšení technického rázu. „Snažili jsme se využít co nejvíce funkcionalit, které nabízí nová verze systému Moodle jak ve webové, tak v mobilní podobě, jako jsou třeba cvičení, kde se doplňují části textu přetažením, nebo kontrolní otázky vnořené do posluchových nahrávek či videí,“ dodává Lukáš Merz s tím, že nově zpracovaná anglická i německá témata lze stáhnout také ve formátu PDF. Obsahově se od online verze příliš neliší, interaktivitu doplňují QR kódy, které učebnice s online obsahem propojují.

Výukové materiály, na kterých se podíleli i vyučující z Filozofické a Pedagogické fakulty UP a také Vydavatelství UP, najdou zájemci zdarma na adrese help2project.eu/moodle. (vim)

Lékařská fakulta přepracovala systém prospěchových stipendií

Významnou změnu v oblasti prospěchových stipendií připravila pro své excelentní studenty Lékařská fakulta UP. Původní cílové stipendium vyplácené na konci studia ve výši 500/1000 Kč za semestr podle dosaženého studijního průměru nahradilo nové průběžné stipendium pro deset pro-

cent studentů s nejlepšími studijními výsledky po 3. a 5. ročníku Všeobecného lékařství a 2. a 4. ročníku Zubního lékařství. Tito studenti se mohou nově těšit na odměnu 12 000 Kč, respektive v případě studentů 2. ročníku Zubního lékařství 10 000 Kč. Poprvé bylo nové prospěchové stipendium přiznáno v tomto akademickém roce 53 studentům, fakulta jim vyplatila celkem 620 000 Kč.

Podle děkana LF UP Josefa Zadražila jsou změny v poskytování prospěchových stipendií na fakultě odrazem systematického úsilí podpořit excelentní studenty a jedním z nástrojů dalšího zlepšování výsledků pregraduálního vzdělávání. Děkan rovněž ocenil úzkou spolupráci a otevřenou diskusi se zástupci studentských organizací působících na fakultě, které doprovázely nastavení nových pravidel pro stipendia.

Kromě průběžného prospěchového stipendia mohou studenti LF UP získat i sti-

pendium Josefíny Napravilové nesoucí jméno české odbojářky, válečné veteránky a nositelky Řádu Tomáše Garrigua Masaryka III. třídy, která se rozhodla podporovat studia budoucích lékařů. Stipendium ve výši 20 000 Kč pro nejlepšího studenta 1. ročníku letos obdržel Šimon Borik (na fotce s děkanem Josefem Zadražilem), který dosáhl studijního průměru 1,00. „Byl jsem opravdu upřímně a mile překvapen, velice si toho vážím. Je to příjemná odměna a významná motivace do dalšího studia. Přechod ze střední školy na medicínu byl poměrně náročný, ale podařilo se mi nějak během prvního měsíce adaptovat a pak už mi ta zátěž přišla normální. Možná to bylo i tou dobou, kdy kvůli epidemii byla zavřená sportoviště a měl jsem zrušené tréninky florbalu,“ uvedl s tím, že lékařské podhouby má v rodině a sám medicínu považuje za střed všeho. Prozatím mu je z medicínských oborů nejbližší interna. (vim)

Právnická fakulta si k jubileu nadělila webovou stránku

Právnická fakulta v letošním akademickém roce slaví. Před třiceti lety, 23. září 1991, do lavic usedlo na šedesát studentů, kteří byli přijati na znovuobnovenou fakultu. Začal tak akademický rok, který odstartoval novodobou historii právnického vzdělávání v Olomouci. Fakulta si ke třicátinám nadělila speciální webovou stránku.

Za třicet let vyrostlo z fakulty o desítky zaměstnanců a šesti desítkách studentů moderní univerzitní pracoviště respektované v České republice i v zahraničí, hrdé na své absolventy šířící její dobré jméno, na aktivní studenty a zapálené zaměstnance. Pracoviště, které dbá na hodnoty, jež dostalo do vínku – svobodu, demokracii a občanskou společnost, a současně se nebojí jít s dobou. Třicet let svého růstu se fakulta pokusila vměstnat na speciální výroční web.

„Při oslavě ‚třicátin‘ naší fakulty chci poděkovat vedení univerzity ze začátku devadesátých let za moudré a odvážné rozhodnutí obnovit právnické učení v Olomouci. Děkuji všem předchozím děkanům a jejich spolupracovníkům za to, že se o fakultu zasadili. Děkuji všem akademikům, kteří s fakultou spojili svůj životní

čas a vložili do ní své síly a energii. Děkuji všem neakademickým zaměstnancům, kteří pečlivě a trpělivě zajišťovali každodenní chod fakulty. Děkuji všem studentům, kteří si ji vybrali jako svou alma mater a prožili na ní cenné roky svého studia,“ jsou slova Václava Stehlíka, děkana PF UP, která otevírají výroční webovou stránku – 30vyroci.pf.upol.cz.

Fakultě se podařilo pro web natočit videoportréty deseti osobností, které vzpomínají na uplynulých třicet let. Jsou mezi nimi dvě děkanky, tři děkani PF UP nebo Josef Jařab, první polistopadový rektor UP. Výroční web také srovnává budovy fakulty v době jejího otevření se současností. Je na něm i absolventská anketa, časová osa s fakulními mezníky nebo bohatá fotogalerie. (eha)

The screenshot shows the website '30 Právnické fakulty' with a dark blue header. The main content area is titled 'Video portréty: rozhovory s pamětníky, děkany, absolventy...' and features a grid of video thumbnails. The first thumbnail shows 'prof. PhDr. Josef JAŘAB, CSc.' with a subtitle 'první polistopadový rektor UP (1. 1. 1990 – 31. 1. 1997)'. The second thumbnail shows 'JUDr. Helena KREJČÍ' with a subtitle 'první proděkanka obnovené PF UP, dnes soudkyně Vrchního soudu Olomouc'. A QR code is visible in the top right corner of the website screenshot.

8 fakult
1 univerzita

Filozofická fakulta ocenila nejlepší vyučující

Přechod z běžné prezenční výuky do online formy a výuka s respektem vůči epidemiologickým opatřením. To je fenomén covidové doby, s nímž se museli vyrovnat nejen studenti, ale i vyučující. I tento komentář byl často slyšet ve studentských evaluacích posledních dvou let, z nichž vzešel seznam excelentních pedagogů filozofické fakulty.

„Ceny si velmi vážím. Stejně tak si ale vážím všech evaluací od studentů, které

dostanu. I těch, které nechválí, ale obsahují zpětnou vazbu, ze které se můžu nějak konkrétně nebo obecně poučit. Studentské hodnocení je pro mě, asi jako pro většinu, velmi motivující. Naslouchat studentům se ale snažím i při výuce. Samozřejmě v seminářích, kdy společně rozebíráme různá témata nebo cvičení, ale v rámci možností i na přednáškách. Je pro mě potěšující, že skoro vždy se vynoří dobré nápady a originální myšlen-

ky,“ řekl jeden z oceněných Václav Jonáš Podlipský z katedry anglistiky a amerikanistiky. Cenu za nejlepší pedagogický výkon převzal společně s ostatními top pedagogy fakulty z rukou děkana v aule fakulty.

Ocenění za nejlepší pedagogický výkon se na FF UP uděluje od roku 2015. Výsledky vycházející ze studentských evaluací se rozdělují do tří kategorií podle zastoupení oborů na fakultě. (map)

Nejstarší prosné pivo s přídavkem bylin se ukrývalo ve vědru z doby bronzové

Pozůstatky nejstaršího prosného bylinného piva v Evropě s největší pravděpodobností ukrývalo bronzové vědro pocházející z 9. století př. n. l., které v roce 2017 objevil tým archeologů u Kladiny na Pardubicku. Zbytky obsahu této nádoby z doby bronzové zkoumali vědci z Univerzity Palackého, Masarykovy univerzity v Brně a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Studii o „českém“ pivu z doby bronzové publikoval prestižní anglický časopis *Archaeometry*.

„Jde o první nález vědra s motivem sluneční bárky z doby bronzové na území České republiky a zároveň je to nejstarší doklad o výrobě prosného bylinného piva v Evropě. A výsledky jsou velmi zajímavé. Pravěcí „sládků“ v bronzové nádobě vařili pivo z prosa s příměsí bylin,“ komentoval výsledky zkoumání vzorku obsahu vědra archeolog Martin Golec z Filozofické fakulty UP, který se společně s Miloslavem Chytráčkem z Akademie věd ČR ujal archeologického zhodnocení nalezené nádoby.

Bronzové vědro archeologové našli na Pardubicku v září 2017. Vedoucím celého týmu se stal Jan Jílek z brněnské Masarykovy univerzity a Východočeského muzea v Pardubicích. Chemik Lukáš Kučera z Přírodovědecké fakulty UP následně prokázal, že náplň vědra obsahovala „chemický otisk“ prosa. Jeho kolega Libor Petr z Masarykovy univerzity analyzoval spektrum pylových zrn odebraných z nádoby. Jaro-

mír Kovárník z Jihočeské univerzity poté dospěl k závěru, že škrobová zrna prošla procesem vaření.

Archeolog Martin Golec a jeho kolegyně Zuzana Golec Mírová z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na základě výsledků z přírodovědných analýz vyslovili hypotézu, že nádoba s dvojitým dnem s největší pravděpodobností sloužila v 9. století př. n. l. k vaření prosného piva s přídavkem bylin. Bronzové vědro nalezené v roce 2017 u Kladiny prošlo v uplynulých třech letech náročnou konzervací.

Chemik Lukáš Kučera, který se na analýze vzorků z bronzového vědra podílel, je dlouholetým domácím pivovarníkem. Rozhodl se proto uvařit prosné pivo s přídavkem bylin podle postupu pravěkých „sládků“. „V minulosti byla piva kvašena tzv. divokými kvasinkami, u nichž je výsledek vždy neznámý. Obecně jsou taková piva velmi kyselá a chuťově připomínají víno nebo zkvašený mošt,“ doplnil. (cho)

Nová opera Tomáše Hanzlíka z pedagogické fakulty je oslavou přírody a lásky

Nadčasová opera inspirovaná antickým příběhem sahajícím svým poselstvím do současnosti. Takový je Poklad Arkádie skladatele Tomáše Hanzlíka z katedry hudební výchovy pedagogické fakulty a libretisty Marka Řiháka.

Hanzlíkova nová opera vychází z Theokritových zpěvů a vypráví příběh mladého pastýře Dafnida, který je pro svou krásu sváděn třemi loupežníky. Ti se mu v jednotlivých áriích snaží zalíbit svým uměním – básní, sochou, písní. Dafnis je však zhrozen chťiči a rozhodne se opustit svět, který je naplněn povrchností. Tomáš Hanzlík vidí Arkádii jako zemi štěstí, která oplývá ovocem, stády a pastýři, jež si krátí čas zpíváním, vyřezáváním sošek a hraním na flétny. „Je to oslava přírody a lásky, a ačkoliv to s pandemií koronaviru v původním konceptu nemělo nic společného, momentálně je jednoznačným poselstvím, které napovídá, kde hledat aspoň nějakou životní jistotu a sílu,“ uvedl.

Světovou premiéru opery nabídl festival Opera Schrattenbach 2021, který každoročně obohacuje Olomouc novými hudebními formami a který rozvíjí odkaz význam-

ného olomouckého biskupa Wolfganga Hannibala Schrattenbacha, jenž jako první uvedl v první polovině osmnáctého století novou formu opery na Moravu. (map)

Teologická fakulta má nové badatelské vědecké centrum

Badatelům z Cyrilometodějské teologické fakulty UP nově slouží budova někdejší vysokoškolské koleje Marie Kudeřikové v olomoucké Kateřinské ulici. K dispozici tu mají příjemné prostředí pro workshopy a terapeutické skupiny, bohatě zásobenou knihovnu i moderní laboratoř, pod obnovou věží se skrývá malá kaple. Během slavnostního otevření zázemí pro vědce požehnal arcibiskup Jan Graubner.

„Rekonstrukce byla časově i finančně náročná, ale výsledek za to stojí. Historická budova prošla důkladnou a efektivní proměnou, kterou vedl architekt s citem pro detail, materiály i účel. Čisté plochy, příznaná cihlová zeď, dřevo, světlo. Všichni svou práci odvedli skvěle! Jako výraz ocenění a respektu k práci vědců z teologické fakulty chápeme i gesto bývalého rektora Jaroslava Millera, jenž nám dal tuto bu-

dovu v Kateřinské do užívání, aby se stala důstojným centrem bádání a excelentního výzkumu,“ řekl při otevření děkan Peter Tavel.

Na přestavbu domu, který byl hotelem, kolejí pro dívky i dočasným zázemím pro filozofickou fakultu, dohlížel architekt Lukáš Blažek ze studia Ječmen. Zásadní pro fungování je vznik společného setkávacího prostoru, který kopíruje schodiště, doplňují jej kuchyňky, čítárna, zázemí pro odpočinek. Unikátní je více než pětimetrová špička věže, která vznikla v zámečnické dílně na jižní Moravě. „Rehabilitací nárožní věže jsme vyslali jasný signál, že respektujeme budovy z konce 19. století. Zároveň si ceníme toho, že v historickém centru – ve druhé největší městské památkové rezervaci – je možné osadit soudobě tvarovanou část stavby. Z původního krásného interiéru nezbylo nic, zůstala jen kostra. Budova je tedy v podstatě obyčejná, ale obyčejná v nejlepší slova smyslu: nový interiér z kvalitních materiálů ctí budovu, ta získala novou funkci, ale útulnost jí zůstala,“ uvedl architekt.

Ve zrekonstruované budově nově sídlí Institut sociálního zdraví (OUSHI) a Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty. (vim)

První pozorování sigma-díry se dostalo na stránky časopisu Science

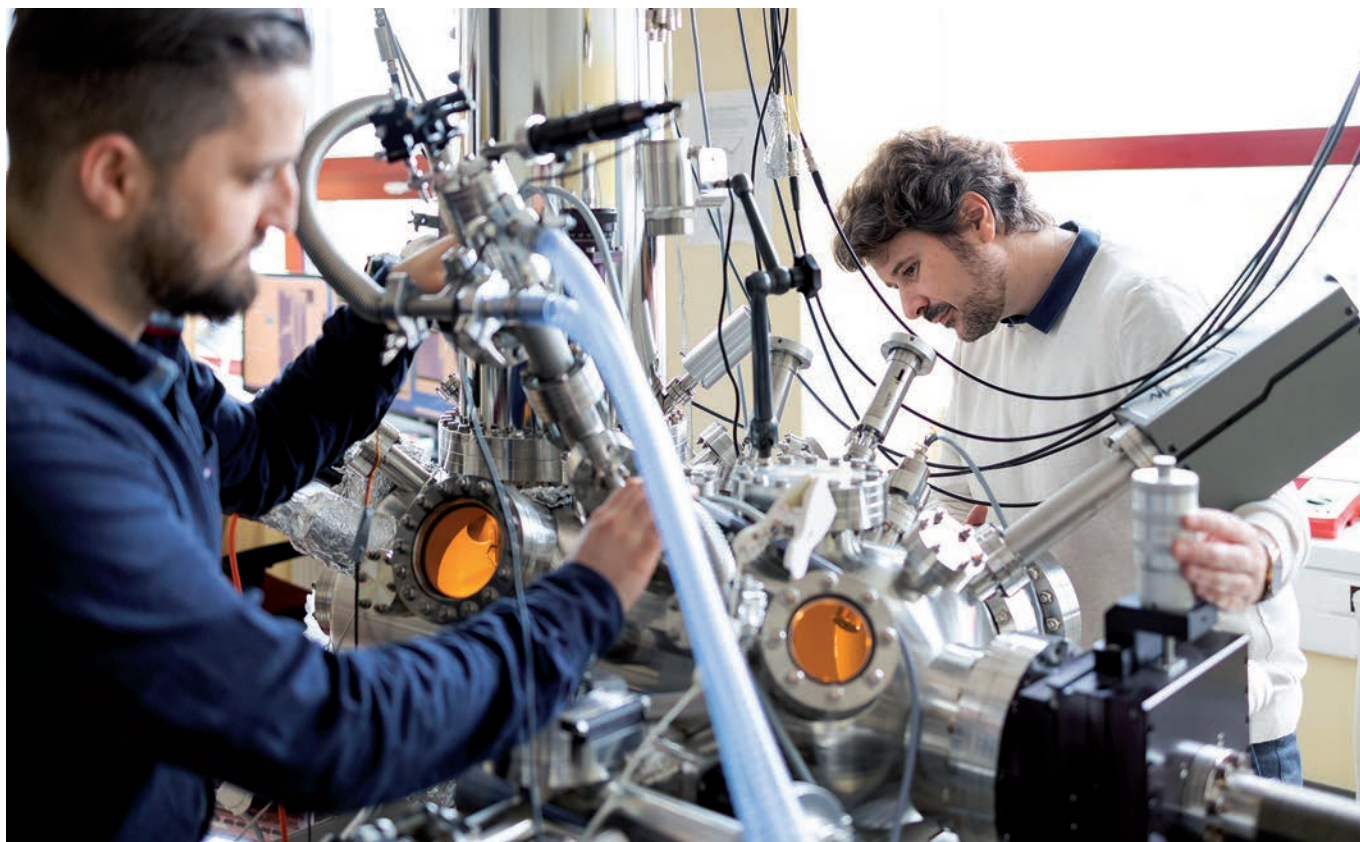
Pozorování subatomární struktury bylo až dosud mimo rozlišovací schopnosti přímých zobrazovacích metod a zdálo se, že to tak zůstane. Čeští vědci však představili metodu, díky níž jako první na světě pozorovali nerovnoměrné rozložení elektronového náboje kolem atomu halogenu. Potvrdili tak existenci jevu, tzv. sigma-díry, který byl teoreticky předpovězen, ale nebyl přímo pozorován.

Objev publikovaný v časopise Science je výsledkem interdisciplinární spolupráce vědců z Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií (CATRIN)

Univerzity Palackého, Fyzikálního ústavu AV ČR (FZÚ), Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR (ÚOCHB) a centra IT4Innovations na VŠB – Technické univerzitě Ostrava.

„Potvrzení existence teoreticky předpovězených sigma-děr je podobná situace jako pozorování černých děr, jejichž existence byla předpovězena v roce 1915 obecnou teorií relativity, ale které se podařilo poprvé spatřit teprve před dvěma lety. Z tohoto pohledu zobrazení sigma-díry s jistou nadsázkou představuje podobný milník na atomární úrovni. Lze

—
Miniaturní částice s magnetickým jádrem a tenkou křemennou slupkou mají velikost cca 30 nanometrů. Shlukují se do zhruba mikronových klastrů, což je výhodné pro rychlost separace nukleových kyselin.

se domnívat, že zobrazení se subatomárním rozlišením bude mít dopad na různé vědní obory včetně chemie, fyziky a biologie,“ vysvětluje Pavel Jelínek z FZÚ a CATRIN.

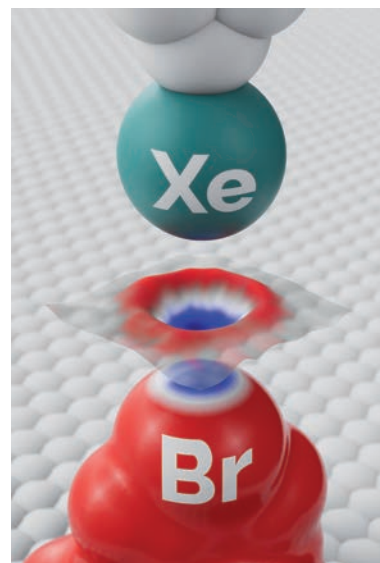
Na existenci jevu dosud nepřímo ukazovaly rentgenové struktury krystalů s halogenovou vazbou, které odhalily překvapivou skutečnost, že chemicky vázané atomy halogenů jedné molekuly a atomů dusíku či kyslíku druhé molekuly, které by se měly odpuzovat, se nacházejí v těsné blízkosti, a tudíž se přitahují. Toto pozorování bylo v jasném rozporu s předpokladem, že tyto atomy nesou homogenní záporný náboj a díky elektrostatické síle se odpuzují.

Proto se vědci rozhodli prozkoumat subatomární strukturu halogenu pomocí Kelvinovy sondy silové mikroskopie. Nejprve vypracovali teorii popisující mechanismus atomárního rozlišení Kelvinovy sondy, která jim umožnila optimalizovat experimentální podmínky. Následná kombinace experimentálních měření a pokročilých kvantově-chemických postupů ved-

la k průlomovému počínání – definitivnímu potvrzení konceptu halogenových vazeb.

„Citlivost rastrovací mikroskopie jsme zvýšili funkcionalizací hrotu sondy atomem xenonem. Díky tomu jsme dokázali zobrazit nerovnoměrné rozložení elektronové hustoty atomu bromu v molekule bromovaného tetrafenyl metanu, tedy sigma-díru v reálném prostoru,“ říká Bruno de la Torre z CATRIN a FZÚ.

„Nekovalentními interakcemi se zabývám celý život a je pro mě zadostiučiněním, že nyní můžeme pozorovat to, co jsme dosud ‚viděli‘ jen v teorii, a že experimentální měření naprosto přesně potvrzují naše teoretické předpovědi existence a tvaru sigma-díry. To nám dále umožní lépe pochopit tyto interakce a interpretovat je,“ říká výpočetní chemik Pavel Hobza z ÚOCHB, který pokročil kvantově-chemické výpočty prováděné na superpočítačích v ostravském centru IT4Innovations. „Ukazuje se, že halogenové vazby a obecně nekovalentní interakce hrají dominantní roli nejen v biologii, ale i materiálových vědách. O to je naše současná práce v Science důležitější,“ uzavírá Hobza.

Charakteristický tvar sigma-díry tvoří kladně nabitá koruna obklopená pásem záporné elektronové hustoty. Toto nehomogenní rozložení náboje vede ke vzniku halogenové vazby, která hraje klíčovou roli mimo jiné v supramolekulární chemii, včetně inženýrství molekulárních krystalů, a v biologických systémech.

Antonín Kalous z katedry historie vydal edici středověkých dokumentů

Dlouholeté bádání odborníka z Univerzity Palackého především v archivech a knihovnách v Benátkách a ve Vatikánu přineslo konkrétní knižní podobu. V nakladatelství Gondolat v Budapešti vydal Antonín Kalous z katedry historie FF UP edici středověkých dokumentů s názvem Legace Ange-

la Pecchinoliho u uherského královského dvora (1488–1490) / The Legation of Angelo Pecchinoli at the Court of the King of Hungary (1488–1490).

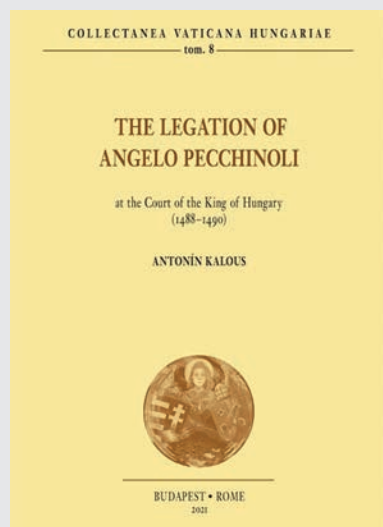
Edice se zaměřuje na dokumenty, které se vztahují k legaci papežského nuncia Angela Pecchinoliho na dvoře uherského a českého krále Matyáše Korvína v letech 1488–1490. Pecchinoli podrobně zaznamenal jak jednání s panovníkem a členy královského dvora, tak i jeho smrt a nástup nového krále Vladislava Jagellonského.

„Jeho zprávy jsou psány velmi živým jazykem, a dokonce s využitím přímé řeči pro zaznamenání rozhovorů s panovníkem i dalšími partnery,“ uvedl historik Univerzity Palackého. Dodal, že úkolem papežského nuncia bylo mimo jiné chránit svobodu a majetky církve v zásadních otázkách. „Král například uvěznil arcibiskupa z Kalocsi a nuncius jej měl osvobodit a přivést před církevní soud – neúspěšně. Na krále se obrátilo i papežské město Ancona, které si žádalo Matyášovu ochranu. Nuncius například i monitoroval Matyášova jednání s osmanskými Turky, jeho aktivitu v bo-

jih proti tureckému nebezpečí či otázku nástupnictví v uherském království,“ dodal Antonín Kalous.

Zprávy Angela Pecchinoliho doposud studoval jen Vilmos Fraknoi, jenž využíval opisů Jánose Mircseho. V Kalousově knize jsou poprvé vydány v plném rozsahu a přinášejí cenný vhled do dění na královském dvoře na sklonku vlády Matyáše Korvína, především pak do vztahů papežství a střední Evropy.

Práce na edici byla podle historika Antonína Kalouse komplikovaná nejen kvůli středověkému písmu plnému zkratk, ale i kvůli šifře, kterou papežský nuncius používal. „Již v 15. století byly zašifrované dopisy běžné. V tomto případě byla našťastí šifra jednoduchá substitute,“ uvedl autor knihy, kterou vydalo nakladatelství Gondolat v Budapešti v rámci publikací Výzkumného centra Vilmoše Fraknoiho při Katolické univerzitě Pétera Pázmáye a Maďarské akademie věd. Vyšla v prestižní ediční řadě Collectanea Vaticana Hungariae, jež se zaměřuje především na vydávání pramenů z vatikánského archivu. (map)

objev

text: Šárka Chovancová
foto: Ota Blahoušek | BaoJun Yang

Jak rostou kořeny rostlin: vývoj cévních svazků řídí přesná souhra proteinů a hormonů

Belgičtí, čeští a britští vědci významně přispěli k pochopení vyvoje cévních svazků v kořenech rostlin. Prokázali, že klíčovou roli v tomto složitém procesu hrají interakce mezi rostlinnými hormony cytokininy a proteiny, které regulují jejich koncentraci v buňkách. Zjištění mohou v budoucnu pomoci např. při šlechtění plodin odolnějších vůči suchu. Na výzkumu se podíleli odborníci z Laboratoře růstových regulátorů, společného pracoviště Ústavu experimentální botaniky AV ČR a UP. Výsledky práce zveřejnil prestižní časopis *Nature Plants*.

Vědci zjistili, že pro vývoj cévních svazků v kořenech huseničku rolního jsou podstatné určité regulační proteiny, které ovlivňují aktivitu genů pro enzymy, jež produkují nebo odbourávají rostlinné hormony cytokininy. Každý kořen kryje takzvaná čepička, v níž dělením vznikají nové buňky. Ty se postupně specializují na různé funkce a vytvářejí jednotlivé části kořene.

Znalost mechanismů, které řídí vývoj cévních svazků v kořenech, může podle Ondřeje Nováka z Laboratoře růstových regulátorů mít v budoucnu i praktické využití. „Úpravami příslušných genů by bylo možné získat plodiny s kořenovým systémem „ušíťm na míru“ požadavkům pěstitelů. Nové odrůdy by díky tomu například lépe vzdorovaly suchu, protože by dokázaly čerpat z půdy více vody nebo by efektivněji získávaly minerální živiny.“

Cévní svazky probíhají středem kořene po celé jeho délce a skládají se ze tří částí. Dřevo (xylém) dopravuje vodu s minerálními živinami z kořenů do stonku a listů. Lýko (floém) transportuje hlavně cukry a další organické látky. Mezi těmito dvěma částmi se u mladých kořenů nachází prokambium, jehož buňky se později začnou dělit a produkovat nové buňky dřeva i lýka.

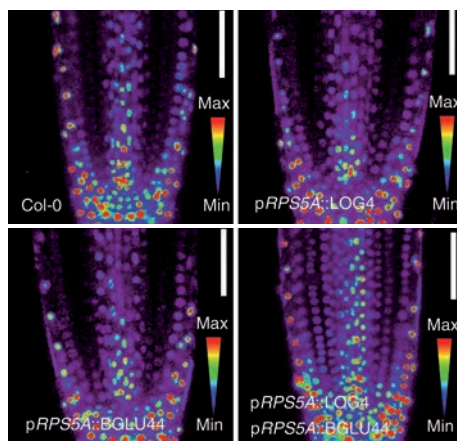
Pro vývoj cévních svazků jsou důležité rostlinné hormony cytokininy a také proteiny TMO5 a LHW. Oba proteiny řídí aktivitu vybraných genů. Výzkum se proto zaměřil

na hledání genů, které mají spojitost s cytokininy a zároveň jsou regulovány dvojicí TMO5/LHW.

Rozsáhlá analýza odhalila dva geny pro enzymy zapojené do metabolismu cytokininů. Jeden se podílí na jejich syntéze, zatímco druhý je odbourává. Každý přitom pracuje v jiné části cévního svazku. „Kombinovali jsme různé experimentální přístupy, které umožnily mapovat aktivitu identifikovaných molekulárních hráčů na úrovni jediné buňky,“ uvádí Federica Brunoni (na snímku) z olomouckého týmu.

Bílkoviny TMO5 a LHW jsou aktivní pouze v místě vznikajícího xylému, zhruba uprostřed cévního svazku. Spouštějí zde tvorbu cytokininů, jejichž vysoká hladina poté podporuje vývoj xylému. Sousedící prokambium však ke svému vývoji potřebuje méně cytokininů. I to zajišťuje dvojice TMO5/LHW, ovšem nepřímo. „Zapíná“ totiž gen pro další regulační protein, který z xylému putuje do oblasti prokambia a aktivuje tam naopak gen pro cytokinin dehydrogenázu, tedy enzym odbourávající přebytečné cytokininy.

Práce přispěla k důkazu, že změna aktivit regulačních genů ovlivňuje obsah cytokininů ve špičce kořene, kde se buňky intenzivně dělí. Prokázáno bylo také to, že korektní zapínání a vypínání těchto molekulárních modulů je nezbytné pro správné formování rostlinného pletiva.

Aktivita cytokininů v kořenech různých pokusných variant

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

portrét

Zbyněk Svozil

proděkan a emeritní děkan fakulty
tělesné kultury, vedoucí katedry
společenských věd v kinantropologii

Zbyněk Svozil (* 1961)

Je proděkanem Fakulty tělesné kultury UP pro studium, v letech 2010–2018 byl děkanem fakulty. Vede katedru společenských věd v kinantropologii, učí pedagogiku sportu a školní tělesné výchovy a plavání, garantuje učitelské praxe. Odmala závodně plaval, patřil k nejúspěšnějším československým reprezentantům v plavání a plavání s ploutvemi. Vystudoval obor Tělesná výchova a německý jazyk na Pedagogické fakultě UP, po promoci krátce učil na základních školách, od roku 1990 pracuje na Univerzitě Palackého. S FTK UP je spjat od jejích počátků, je jedním z prvních absolventů zdejšího doktorského studia kinantropologie. V roce 2005 v tomto oboru úspěšně habilitoval. Je ženatý a má dvě dcery, též absolventky UP a úspěšné ploutvové plavkyně.

Plave prý už jen tak pro radost a udržení kondice, když se ale vloni v Kolumbii zúčastnil závodů v dálkovém plavání, získal mezi veterány hned dva tituly mistra světa. Sám se považuje hlavně za trenéra, učitele a funkcionáře. Tak je také Zbyněk Svozil v Olomouci a na Univerzitě Palackého znám – jako trenér a předseda úspěšného Klubu sportovních potápěčů a jako vyučující a dřívější děkan, současný proděkan pro studium na fakultě tělesné kultury.

„Plavání je součástí mého životního stylu a myslím, že také díky němu jsem přežil i všechny stresové situace, které přinesly roky ve funkci děkana či proděkana. Když přijdu na bazén a skočím do vody, najednou to ze mě všechno spadne. A když jdu plavat v přírodě, je ten efekt ještě silnější,“ říká.

Závodní kariéru Zbyněk Svozil začal v roce 1972 jako klasický plavec, později se přes krátkou epizodu ve vodním pólu dostal k plavání s ploutvemi, které u něj převážilo. „Nebyla tu tak rivalská atmosféra, našel jsem si více kamarádů. Využil jsem dosavadní plavecké dovednosti, naučil se rychle techniku a už za rok jsem byl třetí na mistrovství Evropy,“ vzpomíná s tím, že ploutve se tehdy vozily ze Sovětského svazu nebo si je vyráběli svépomocí. „Měl jsem předělanou ploutvičku, která se mnou zaznamenala i několik českých rekordů. Na první pohled vypadala neškodně, ale byla vynikající. Už se rozpadla.“

V bazénech získal nejdén titul mistra Československa a České republiky, největším úspěchem bylo 2. místo v individuální soutěži a 1. místo v soutěži družstev na

mistrovství světa v roce 1992. Zúčastnil se i úspěšného pokusu o zápis do Guinnessovy knihy rekordů, když se svými pěti kolegy v roce 1987 štafetově plavali 24 hodin pod vodou. Celkem uplavali přes 152 kilometrů!

„Na to velmi rád vzpomínám. Iniciátorem byl Miloš Korhoň, tehdy student pedagogické fakulty, já byl na vojně na Slovensku, ale měl jsem možnost plavat. Dali jsme dohromady štafetu a dlouho jsme se na to připravovali. Hodně nám pomáhali doktoři Janů a Gaďourek z katedry brané výchovy, co se týče podpory univerzity, měli jsme zajištěný lékařský dohled i dokumentaci celé akce. Když na to pak přišlo, došlo nám, že to nebude jednoduché, jak jsme si mysleli. Asi po dvanácti hodinách na nás přišla v noci krize, nějakou dobu jsme se střídali jen v pěti, mě zase trápily bolesti šlach. Ale překonali jsme to, a jak se blížil konec, euforie nás hnala, dosahovali jsme nejlepších časů. Věděli jsme, že už se nemusíme moc šetřit. No a pak z toho byl v Guinnessově knize zápis na dva řádky,“ směje se Zbyněk Svozil, který již tehdy byl absolventem pedagogické fakulty, obor Tělesná výchova – německý jazyk.

Brzy se na svou alma mater vrátil jako vyučující plaveckých sportů a pedagogiky sportu. Zrovna vznikala samostatná tělovýchovná fakulta. „Při vzniku FTK sehráli významnou roli hlavně děkan pedagogické fakulty Bohuslav Hodaň, František Vaverka a Ladislav Bank, kteří získali podporu u prvního porevolučního rektora Josefa Jařaba. Možná že nebyť jeho, tak se to ani

nepodařilo. Já jsem byl součástí, ale ne nějaký iniciátor, na to jsem byl, myslím, dost mladý a krátce v akademické obci, kam jsem přišel ze základní školy,“ říká k počátkům FTK.

Později tu jako jeden z prvních absolvoval doktorské studium, v roce 2001 začal vést katedru kinantropologie, čtyři roky nato získal docenturu a poté si ho Dušan Tomajko vybral do proděkanství. V následující volbě pak úspěšně kandidoval na děkana. „Neměl jsem ty ambice, vyslyšel jsem hlas kolegů, kteří mě navrhli. Jejich důvěru jsem získal zřejmě dosavadním působením, způsobem komunikace i přesahem do sportu. Jak to ale často bývá, u jedněch jsem vzbuzoval naději a u druhých zase obavy.“

Začátek děkanování neměl lehký. Byla to doba až drastických škrtů v přidělování finančních prostředků, zároveň se díky velké tvůrčí invenci nastartovala řada procesů napříč činnostmi fakulty. Provede-

ná restrukturalizace pracovišť se časem osvědčila, podařilo se udržet a stabilizovat skupinu, kterou kolem realizovaných výzkumných záměrů soustředil profesor Karel Frömel, zázemí fakulty se rozšířilo o moderní Aplikační centrum BALUO a Centrum kinantropologického výzkumu, rozvíjela se zahraniční spolupráce. FTK se stala lídrem tělovýchovných studií v ČR a uznávanou institucí s přesahem do zahraničí, což se projevilo například v hodnocení Šanghajskeho žebříčku.

„Pak je tu ještě něco ne úplně hmatatelného – vlídné a příjemné pracovní prostředí. Myslím, že je tu přátelská atmosféra a zdravý partnerský, respektující duch. Jak říká náš pan tajemník: „Na FTK by chtěl pracovat každý;“ ohlíží se Zbyněk Svozil s úsměvem za osmi lety ve funkci děkana. Připouští však, že se musel smířit s odklonem od odborné práce. „Už jsem vlastně funkcionář z povolání. Mrzí mě, že jsem přerušil aktivní spolupráci právě s profe-

sorem Frömelem. Těžko se mi teď k vědě vrací, ale oslovují mě témata, na kterých na katedře pracujeme, jako je třeba sportovní psychologie, sport a sexualita,“ dodává s tím, že by rád publikačně skloubil své pedagogické a trenérské zkušenosti.

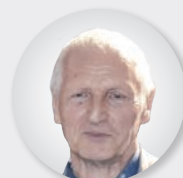
Až se to podaří, bude kniha jistě k dispozici i jako e-book. Digitální formát si totiž oblíbil a čte prý mnohem více než dřív. Ve čtečce má vedle sebe autory, jako jsou Jo Nesbø, Radkin Honzák, Satchin Panda nebo Pavel Kolář. „Vždycky jsem také chodil na Moravskou filharmonii. Nejsem žádný znalec, prostě mám rád klasickou hudbu, je vynikající prostředek k relaxaci. A rád se podívám na kvalitní film. Z české tvorby mě v poslední době zaujal Šarlatán, je takový ponurý, zároveň ovšem rozšíří obzory,“ prozrazuje, co dělá, když nepracuje a neplave. Plavání ale dominuje. A když se ho zeptáte, jestli jednou bude bazén prvním místem, kam vezme vnoučata, odpoví bez váhání: „Samozřejmě.“

Fakulta tělesné kultury funguje již přes třicet let. Co jí Zbyněk Svozil přeje do další třicítky?
„Ať pokračují ty dobré věci, které na fakultě jsou, ať dokážeme čelit problémům a ať se nám daří nadále zachytávat trendy a být jejich aktivními spolutvárci.“

Barbora Sládečková
doktorandka FTK UP,
ploutvová plavkyně

Zbyněk Svozil, muž mnoha funkcí. Plavec, trenér, pedagog, proděkan, děkan. Zažila jsem ho ve všech těchto rolích a mohu říct, že jeho přístup k práci i jeho okolí se často prolínal. K úspěšnému zvládnutí všech těchto náročných rolí mu napomáhá jeho všestrannost, odhodlání a zodpovědnost. Nejen díky trenérským dovednostem, ale i empatii a demokratickým přístupem je stále úspěšným trenérem týmu plavání s ploutvemi, kde převážnou část tvoří ženy. Svou přetrvávající soutěživost potvrdil loni, když se úspěšně vrátil k závodění na mezinárodní úrovni. Zbyněk je dřív, který odpočívá při pohybové aktivitě.

Karel Frömel
profesor kinantropologie,
Institut aktivního životního
stylu FTK UP

Vysoce oceňuji snahu o prezentaci významných osobností Fakulty tělesné kultury, která vyzdvihuje to, co je nejzávažnější, i když neměřitelné, jako je charakter, spolehlivost, skromnost nebo pracovitost a odpovědnost. Nevím, kde tyto vlastnosti Zbyněk získal, ale je to obdivuhodné vzhledem k jeho celoživotnímu působení ve vrcholovém sportu, „akademickém boji“ v četných univerzitních funkcích nebo v pedagogickém a odborném entuziasmu. S potěšením uvádím, že Zbyněk je mým studentem, kolegou a přítelem, a doufám, že se ještě dlouho bude podílet na rozvoji naší fakulty a rozvoji oboru kinantropologie.

úspěchy

Vítězný olomoucký tým – Lukáš Vlk, Vojtěch Hudec a Radomil Kočí (zleva).

Klání v simulovaném soudním sporu: vítězství pro olomoucký tým a další cena k tomu

Radomil Kočí, Lukáš Vlk a Vojtěch Hudec. Trojice studentů olomoucké právnické fakulty ovládla 3. ročník soutěže Spotřebitelskoprávní moot court. A to doslova. Olomoucký tým nejenže získal cenu pro absolutního vítěze, ale přidal k ní i ocenění za nejlepší písemné podání. Takový double se v historii soutěže zatím žádnému jinému týmu nepodařil.

Spotřebitelskoprávní moot court, ve kterém si studenti českých právnických fakult zkouší nanečisto roli advokátů, tradičně pořádá spotřebitelská organizace dTest. Třetí ročník se zaměřil na online aukční

společnosti v oblasti realit, které si účtují registrační poplatky, ačkoliv spotřebitel často vůbec netuší, že se k jeho úhradě zavazuje. Na jedné straně sporu tak stála spotřebitelka a na druhé dražební portál.

Do soutěže se přihlásilo více než 30 dvou až čtyřčlenných týmů ze všech právnických fakult v ČR. V písemném kole musely všechny týmy vypracovat podání k fiktivnímu soudu jak za žalobkyni – spotřebitelku, tak za žalovanou společnost. Deset nejlepších týmů postoupilo do ústního kola. To už bylo velmi podobné skutečnému jednání u soudu.

Roli soudců na sebe vzali experti na spotřebitelské právo z praxe i akademici. Porota nakonec vyhlásila vítězem tým studentů z Právnické fakulty UP ve složení Radomil Kočí, Lukáš Vlk a Vojtěch Hudec. Stejný tým odevzdal také nejlepší písemné podání. „Nejcennější jsou pro nás nabyté zkušenosti v oblasti právní argumentace a v prezentaci vlastních názorů před skutečnými odborníky. Díky soutěži jsme získali novou motivaci do studia a chuť dál na sobě pracovat,“ řekl za tým Lukáš Vlk, student 5. ročníku programu Právo a právní věda. (eha)

Pedagogická fakulta odhaluje, jak pracují Prevíti na síti

Pro nejširší veřejnost připravil projekt E-Bezpečí Pedagogické fakulty UP seriál Prevíti na síti. Formou instruktážních videí se věnuje nejčastějším podvodům na internetu.

Kybernetická kriminalita stále roste a podvody v online prostředí patří k nejrozšířenějším typům kyberkriminality. Přes padesát procent této trestné činnosti představuje jednání, při kterém byly někomu ukradeny peníze nebo citlivé údaje, například v platebních kartách. Druhé místo policejních statistik zaujímá tzv. hacking neboli neoprávněný přístup k počítačovému systému či k nosiči informací. Nejčastějším

kyberzločinem jsou podvody a E-Bezpečí zaměřilo svou pozornost právě na ně.

„Jednotlivé díly seriálu obsahují ukázky i rady, nač si dávat pozor a jak se kyberútočníkům bránit. Chceme uživateli připomenout, že musí svůj počítač či jinou techniku chránit, mít ji dobře technicky zabezpečenu, pravidelně ji aktualizovat, používat antivir. Stejně tak je potřeba dodržovat bezpečnostní standardy, používat silná hesla a podobně,“ řekl Kamil Kopecký z PdF UP. Seriál je určený především starším uživatelům internetu a zájemci ho najdou na YouTube kanále projektu E-Bezpečí i na jeho Facebooku či Twitteru. (map)

Soutěž Transfera Technology Day 2021 vyhrály čisticí tablety z CATRIN

Prvenství v národní soutěži Transfera Technology Day získaly šumivé tablety s nanočásticemi železa pro čištění kontaminovaných vod, které vyvinuli vědci z Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií – CATRIN Univerzity Palackého. Ve finále obstály v konkurenci dalších 12 projektů z tuzemských univerzit a výzkumných institucí. Cílem akce je propojení byznysu a vědy za účelem získání zpětné vazby pro komerční připravenost projektů a do budoucna i zajištění financí pro perspektivní vědecké výsledky.

„Věřím, že nám tento úspěch může pomoci získat investora pro finalizaci výrobku a jeho zavedení na trh. Také se nám již během soutěže nabídli zájemci z dalších univerzit ohledně vzájemné spolupráce,“ uvedl jeden z autorů přípravku Jan Filip z CATRIN. Výsledek výzkumu již chrání evropský patent, který vstoupil v platnost loni v dubnu.

Přípravek na bázi vysoce reaktivních nanočástic železa je určený zejména pro likvidaci ekologických havárií. Z vodného prostředí dokáže velmi rychle a účinně odstranit například šestimocný chrom,

arzen, herbicidy, pesticidy i další znečištění. Materiál vznikl v rámci řešení programu Bezpečnostní výzkum České republiky, který financovalo Ministerstvo

vnitřní ČR. Vědci z Univerzity Palackého v Olomouci na jeho řešení spolupracovali s firmou Dekonta a Vojenským výzkumným ústavem. (srd)

Hanušovu medaili získal Vilím Šimánek za komplexní výzkum přírodních látek

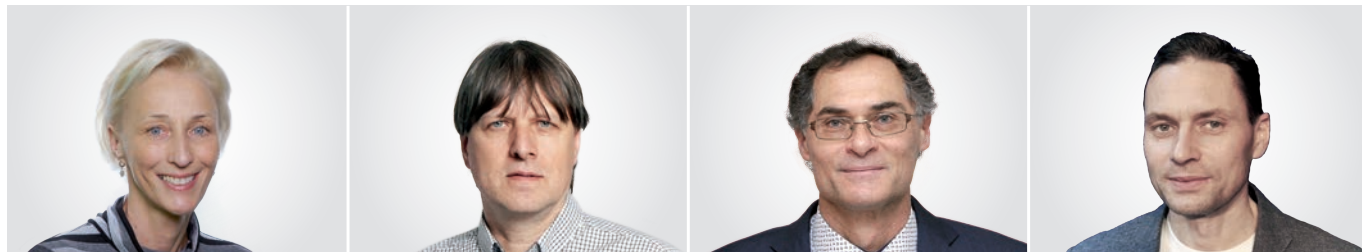
Nejvyšší ocenění České společnosti chemické za výsledky vědecké práce v chemických oborech, Hanušovu medaili, získal profesor Vilím Šimánek. Respektovaný odborník na komplexní výzkum přírodních látek a emeritní přednosta Ústavu lékařské chemie a biochemie Lékařské fakulty UP medaili převzal při příležitosti konání Chemického odpoledne na přírodovědecké fakultě.

„Jako spolupracovníci si ceníme nejen jeho širokého odborného zaměření a přehledu, což se odráží v tématech jeho publikací, ale i manažerských vlastností, které přispěly ke zvýšení prestiže Ústavu lékařské chemie a biochemie. Udělení Hanušovy medaile je i oceněním práce pro Českou společnost chemickou, kde se dlouhodobě jako její předseda podílel na přeměně v progresivní společnost plně začleněnou mezi evropské chemické společnosti,“

uvedla přednostka Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP v Olomouci Jitka Ulrichová.

Vilím Šimánek je mezinárodně uznávaným odborníkem na komplexní výzkum přírodních látek. Od roku 1964 působí v Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP, který jako přednosta vedl v letech 1987–2007. Jeho výzkumná práce byla orientována na izolaci, řešení struktur a biologickou aktivitu isochinolinových a tropolonových alkaloidů. V posledních letech se zaměřil na studium biologické aktivity mikronutrientů (nutraceutik) rostlin, které jsou dnes aktivními složkami některých doplňků stravy. K úspěšné komercializaci dovedl výzkum obsahových látek ostropestřce mariánského. Je autorem a spoluautorem 255 odborných prací, 7 českých patentů a 12 průmyslových vzorů. (cho)

Univerzita Palackého má čtyři nové profesory

Prezident Miloš Zeman koncem roku 2021 podepsal jmenovací dekrety osmi desítek nových profesorů a profesorek. Jsou mezi nimi i čtyři osobnosti z Univerzity Palackého.

Jednou z nich je Marie Černá z Radiologické kliniky Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc. Věnuje se intervenční radiologii, jejíž metody nahrazují či usnadňují chirurgické výkony a jsou součástí léčebných algoritmů téměř všech klinických oborů. „Do budoucna je mým cílem i nadále rozvíjet své znalosti a podílet se na vývoji a zavádění nových miniinvasivních léčebných metod do praxe. Předávat své zkušenosti studentům a mladším kolegům a podporovat je ve vědecké činnosti a i nadále se podílet na postgraduální výchově mladých intervenčních radiologů jak na národní, tak mezinárodní úrovni,“ řekla.

V oboru Aplikovaná fyzika byl profesorem jmenován Ondřej Haderka, který vede Společnou laboratoř optiky UP a Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR. „Za svůj největší profesní úspěch považuji ovládnutí metod detekce fotonů s rozlišením jejich počtu. Pootevirají nám jedno z okének, kterým můžeme nahlédnout do světa kvantových korelací, které Albert Einstein nazval „strašidelným působením na dálku“. Získání profesorského titulu pocítuji jako určité ocenění dlouholeté práce celé naší výzkumné skupiny,“ uvedl.

Nového profesora má ve svých řadách i fakulta tělesné kultury. Je jím Michal Lehnert, který na fakultě garantuje oblast sportovního tréninku. „Měl jsem to štěstí, že jsem prošel pracovišti, jejichž členy byla řada osobností, včetně zakladatelů našeho oboru, se kterými jsem měl možnost se setkávat a s některými i spolupra-

covat. Moji cestu také významně ovlivnilo dlouholeté propojení akademické a trenérské činnosti, převážně ve Sportovním klubu UP. Poznatky a zkušenosti ze spolupráce se sportovci různého věku a výkonnosti jsou vzhledem k mému odbornému zaměření cennou devízou.“

Čtvrtým novým profesorem je Richard Pospíšil z katedry ekonomických a manažerských studií filozofické fakulty. Jmenován byl na návrh Vědecké rady Mendelovy univerzity v Brně. „Vážím si profesury i proto, že působím na neekonomické fakultě, a splnění požadovaných kritérií bylo obtížnější,“ poznamenal. Odborně se věnuje hospodářské politice, veřejné ekonomice a financím, které jsou podle něj dlouhodobě podceňované a opomíjené. Profesury v oboru Ekonomika a management dosáhl jako první v Olomouckém kraji. (vim)

Cena Jana Opletala pro Michala Nguyena

Michal Nguyen, student 2. ročníku doktorského studijního programu Historické vědy na Filozofické fakultě UP a akade-

mický senátor, se stal laureátem Ceny Jana Opletala. Společně s ním obdržel uvedenou cenu in memoriam Pavel Švanda, někdejší posluchač Fakulty architektury VUT. Nejvyšší studentské ocenění v České republice uděluje Studentská komora Rady vysokých škol za významný přínos akademické obci, hájení akademických práv a svobod, posílení studentských práv a svobod či za významné přispění v boji proti bezpráví, za rovné zacházení a příležitosti nebo proti jakémoliv diskriminaci.

Historicky poprvé tuto poctu získal v desátém ročníku ceny zástupce UP. Michal Nguyen na toto vyznamenání po schválení studentskou částí Akademického senátu UP navrhli společně rektor Martin Procházka a předseda AS UP Jiří Langer.

„Význam působení kolegy Nguyena spatřujeme zejména v tom, že se soustavně podílí na hájení akademických svobod, posilování studentských práv a svobod, stejně jako v jeho nasazení při realizaci aktivit podporujících rovné zacházení a v boji proti diskriminaci,“ zdůvodnili nominaci studenta, který je také aktivním členem AS UP a 2. místopředsedou AS FF UP.

„Získat Cenu Jana Opletala je něco neskutečného, čemu stále nemůžu uvěřit. V celé zemi by se našla řada lidí, kteří by si takové ocenění zasloužili. Výbor ceny ale vybral zrovna mě. Je to velká pocta, ale také velký závazek,“ řekl Michal Nguyen. Jak dodal, ocenění je pro něj především důkazem, že jeho snažení a práce na univerzitě a pro univerzitu má smysl a reálný dopad. (ipu)

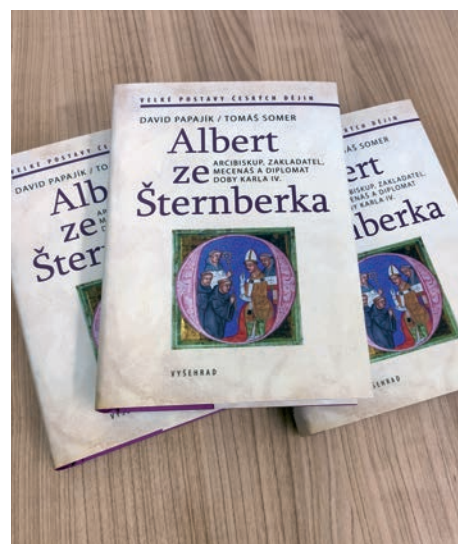
Vyšla monografie o Albertu ze Šternberka

Vědci z FF UP vydali bohatě ilustrovanou monografii o významném prelátovi 14. století, arcibiskupovi Albertovi ze Šternberka. David Papajík a Tomáš Somer z katedry historie věnovali osobnosti pět let intenzivní práce, jež obsáhla i studijní pobyt v Německu.

„Albert ze Šternberka nebyl pouze osobností českých dějin. Působil jako biskup v německém Schwerinu a později i jako arcibiskup v Magdeburku. Svou kariéru spojil se službou zcela zásadní osobnosti středověkých dějin, králi a císaři Karlovi IV. Právě díky Karlovým kontaktům

a intervencím mohl duchovní z českých zemí získat takové prestižní pozice,“ uvedl David Papajík. Přestože byl podle něj Albert církevním hodnostářem, tak fakticky vykonával pozici Karlova diplomata, rádce a spolupracovníka.

Monografie s názvem Albert ze Šternberka, která nese podtitul Arcibiskup, zakladatel, mecenáš a diplomat doby Karla IV., byla vydána v nakladatelství Vyšehrad, v edici Velké postavy českých dějin. Tato pozoruhodná publikace obsahuje čtyřicet barevných příloh a přes sto černobílých vyobrazení. (map)

jazykové okénko

Příčiny jsou celkem zjevné – dnes se píše mnohem nenuceněji než dřív. Syntax českých textů je spíš jednodušší, mnohem větší význam mají v textech zpravodajských a publicistických obrázky a videa. Mimo jiné se ukazuje, že se za třicet let zhruba o 15 % zkrátila průměrná délka věty. Zatímco v 90. letech 20. století měla věta v českém publicistickém textu v průměru 8,5 slova, dnes je to asi 7,3 slova.

Píše se také o něco emotivněji a subjektivněji, než se psalo před třiceti lety. Mediální text snese dnes více citu a vzrušení, proto asi ty vykřičníky. Vyšší frekvenci nejen vykřičníků, ale i otazníků lze spojit také s tím, že se dnes v publicistice vyskytuje o něco více všelijakých rozhovorů a přímých řečí než dřív. Žijeme více dialogicky.

Jak vykřičník, tak otazník mají své české pojmenování už asi dvě stě let. O obou pojednává už např. pravopisná příručka Jana Nepomuka Filcíka *Pravidla dobropísemnosti české* z roku 1823. O otazníku se tam píše: „Tento se staví na konci zřetelné otázky, ne ale tam, kde se otázka vypravujícím způsobem přednáší.“ Tato slova si mohl hezky začerstva přečíst i náš vynikající básník Karel Hynek Mácha, o kterém literární kritik a teoretik František Xaver Šalda o mnoho let později napsal: „...otazník, vykřičník, nejednou i znásobený, a pauza, roztínající jako mečovým ostřím verš ve dvě, jsou typická interpunkční znaménka Máchova.“ Je to právě ta zmíněná emotivnost a subjektivita, co Máchu vedlo k častějšímu užívání otazníku a vykřičníku. Takže aspoň v tomto smyslu jsou naše dnešní média trochu „máchovská“.

Otazník i vykřičník fungují v evropském písemnictví skoro od nepaměti. Je možné, že vykřičník jako znaménko vznikl ze zápisu latinské částice *io*. Ta částice vyjadřovala pozitivní nebo negativní citové hnutí a psala se nejen v řádku, tedy vodorovně, ale i vsle. Čárka, totiž písmeno *i*, byla pak nad kolečkem, nad písmenem *o*. Není vyloučeno, že právě tak vznikl náš vykřičník.

V českých textech, zejm. publicistických, se v posledních desetiletích objevuje čím dál víc vykřičníků a otazníků. I jen letmý pohled do Českého národního korpusu, tj. do obří online databáze českých textů, ukazuje, že se frekvence otazníků a vykřičníků v českých textech za posledních třicet let zhruba zdvojnásobila.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Muž, který zatýkal zločince

Osobně zatýkal vůbec prvního válečného zločince od druhé světové války, starostu Vukovaru Slavka Dokmanoviče, a také odkrýval masový hrob na farmě Ovčara. Nejen o nejsilnějších okamžicích své profesní kariéry hovořil na právnické fakultě Vladimír Dzuro, někdejší vyšetřovatel Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v Haagu. Dvouhodinový záznam přednášky, kterou pořádalo Centrum pro mezinárodní humanitární a operační právo (CIHOL) při právnické fakultě, je dostupný na fakultním i univerzitním YouTube kanále. (eha)

Miloslav Duda se ohlíží za půlstoletím s chirurgií

Knižní edice Paměť UP, kterou vydává Vydavatelství UP, se rozrostla o vzpomínky Miloslava Dudy, profesora chirurgie, který je po většinu svého života spjat s Lékařskou fakultou UP a Fakultní nemocnicí Olomouc. Autor se na téměř 400 stranách ohlíží nejen za svými studentskými léty, profesními začátky nebo dobou, kdy byl přednostou II. chirurgické kliniky, ale připomíná i nebývalý vývoj v oblasti jicnové či miniinvazivní chirurgie, který měl možnost zažít, a významné osobnosti olomoucké chirurgické školy. (vim)

Kovy je vlivník

Za velkého zájmu přivítala pedagogická fakulta v rámci cyklu Svět médií v 21. století jednu z nejvýraznějších postav tuzemské youtubové scény – Karla Kováře alias Kovyho. Oblíbený tvůrce internetového obsahu vzpomněl na své začátky při hraní her a natáčení parodií, ale především mluvil o fungování sociálních sítí a jejich vlivu na společnost a o důležitosti mediální gramotnosti. „Sociální sítě tady možná jsou proto, že nás spojují a chtějí, abychom si byli blíže, ale přece jen jsou to pořád firmy, kterým jde především o výdělek. A jak vydělávají? Musíme tam trávit co nejvíce času, musí to v nás vyvolávat nějaké emoce. Sociální sítě spoléhají na to, že se pustíme do komentářových válek, ve kterých budeme trávit dlouhé hodiny a přitom budeme koukat na reklamy a vydělávat jim tak peníze,“ připomněl mimo jiné youtuber, který sám sebe označuje ne jako influencera, ale „hezky česky“ jako vlivníka, a kterého časopis Forbes zařadil mezi třicet nejvlivnějších Čechů na sociálních sítích. (vim)

Lepší bydlení pro studenty

Vyšší komfort bydlení nabízí studentům UP nově zrekonstruovaná vysokoškolská kolej 17. listopadu. Investice do oprav, jejichž součástí byly jak stavební práce, tak modernizace interiérů, přesáhla částku 62 milionů korun. Z větší části ji pokryla dotace MŠMT ČR. Kolej 54 nabízí dvoulůžkové a třílůžkové pokoje se společnou kuchyní a sociálním zařízením na patře. Ubytování v ní každoročně nachází víc než pět set vysokoškoláků. V prvním nadzemním podlaží je kolej spojovací chodbou propojena s menzou 17. listopadu a dalším objektem vysokoškolských kolejí UP. Díky rekonstrukci vznikly v nevyužitých půdě sedmého nadzemního podlaží koleje i čtyři nové apartmány, které slouží k ubytování zahraničních lektorů. Kolej 17. listopadu patří do areálu Envelopa, v němž se mimo jiné nachází pětice vysokoškolských kolejí. (map)

Fischerovská přednáška o vodě

Pro laika naprosto obyčejná věc, která je všude kolem nás a sotva jí věnujeme nějakou zvláštní pozornost. Když se ale na ni zaměří vědec, ukáže fascinující podobu této zdánlivě obyčejnosti. Řeč je o vodě. Právě o ní, o její historii i mýtech s ní spojených mluvil na výroční přednášce UP fyzikální chemik Pavel Jungwirth. „Voda je pravděpodobně nejstudovanějším systémem na Zemi, přesto nás některé její vlastnosti stále naplňují úžasem.“ Přednášku pořádá škola jednou ročně na počest prvního rektora obnovené olomoucké univerzity Josefa Ludvíka Fischera a k jejímu proslovení je zvána významná česká či zahraniční osobnost z různých vědních oborů. (ipu)

Historie na oknech

Historické kresby a grafiky, které zachycují zážitky jezuitů ze zámořských cest, překreslil na okna Zbrojnice, v níž sídlí Knihovna UP, Jaro Varga. Projekt slovenského vizuálního umělce s názvem Návrat do Nového světa je součástí Trienále SEFO 2021, které organizuje Muzeum umění Olomouc. „Je to site-specific dílo určené přímo pro prostor Zbrojnice. Jeho realizaci předcházela téměř dvouletý historický výzkum. Inspiroval jsem se tím, co jsem našel ve zdejších knihách, a také historií Univerzity Palackého i města Olomouce,“ přibližuje autor a dodává: „V díle Návrat do Nového světa se zaměřuji na misionářské aktivity jezuitů, kteří cestovali do různých neprobádaných končin světa a obsazovali nová území ne mečem, ale slovem. Vycházím zejména z korespondence českých a olomouckých misionářů, dobových rytin a historických studií na toto téma.“ (mč)

Čtyři fakulty volily děkany

Na čtyřech fakultách Univerzity Palackého proběhly během zimního semestru děkan-ské volby. V případě fakulty tělesné kultury a přírodovědecké fakulty započali se začátkem února své druhé funkční období Michal Šafář a Martin Kubala. Do čela filozofické fakulty se nově postavil historik Jan Stejskal, který do svého zvolení předsedal fakulturnímu akademickému senátu. Ke změně ve vedení došlo také na pedagogické fakultě, kde byl novým děkanem zvolen Vojtech Regec, dosavadní proděkan fakulty pro vědu, výzkum a doktorská studia. (vim)

Model synagogy

Podrobný plastový model bývalé synagogy v centru Olomouce, kterou v roce 1939 vypálili nacisté, vytvořili pomocí 3D tiskárny odborníci z katedry geoinformatiky přírodovědecké fakulty. Tento prototyp poslouží ve slévárně jako forma pro výrobu bronzového modelu synagogy, který bude instalován na Palachově náměstí v Olomouci.

„Model synagogy vznikl na základě plánů nakreslených sochařem Jiřím Žleb-
kem v měřítku 1 : 1 vůči plánovanému bronzovému modelu. Stanislav Popelka nejprve vytvořil model synagogy v digitální podobě, následně jsme ho s Radkem Barvířem rozdělili, vytiskli po částech a zkompletovali,“ uvedl Jan Brus z katedry geoinformatiky. (cho)

Hokej mi otevřel dveře, říká studentka CMTF Nika Tótová

Chtěla být učitelkou, nakonec ale Nika Tótová studuje sociální práci a sportovní management, podílí se na uchazečské kampani Cyrilometodějské teologické fakulty UP a točí se kolem univerzitního hokejového klubu. Kromě toho pomáhala s chodem Dobrovolnického centra UP a nabízí pomocnou ruku, kde je potřeba. Jak to jde dohromady a jestli má ještě nějaký volný čas, napoví následující řádky.

Studentka CMTF zaujme už jen svým křestním jménem. Nejde totiž o zkrácenou variantu Veroniky nebo Nikoly, jak by se mohlo zdát. „Je to počestně jméno řecké bohyně Niké. Jak na to naši přišli, to nevím, nejsou historici,“ říká. Kdysi prý chtěla být učitelkou, ráda si s mladšími sestrami hrála na školu. Na střední pedagogické škole si ale uvědomila, že vyučování a výchova dětí jsou přece jen dost náročné, a začala studovat sociální práci na CMTF a CARITAS – vyšší odborné škole sociální Olomouc.

„Jedním z impulzů bylo to, že ‚Caritaska‘ nabízela během studia tříměsíční zahraniční praxi, to mě lákalo. Strávila jsem ji v Migrants Organise v Londýně, kde pra-

cuji s migranty, byla to skvělá zkušenost. Pomáhala jsem migrantům vyřizovat různé záležitosti, vyplňovat dokumenty, doprovázela jsem je do nemocnice, byla jsem u žádostí o práci i u soudu,“ popisuje Nika Tótová, která na bakaláře navázala magisterským studiem programu Sociální práce s rodinou na CMTF. Navíc začala dálkově studovat sportovní management v Brně.

Už během bakalářského studia se přitom dostala k univerzitnímu hokejovému týmu, tehdy pojmenovanému jako University Shields Olomouc. Dnes nese název HC Univerzita Palackého v Olomouci. „Přišla jsem k nim jako slepá k houslím. Viděla jsem výzvu, že se hledá někdo na marketing. Zkusila jsem to a se zakladatelem klubu Dominikem Pudelkou jsme si plácli na první dobrou. Je to zajímavá práce, která nabrala úplně jiné obrátky, když jsme se stali součástí Univerzitní hokejové ligy. Tam je důraz na kvalitu a velká odpovědnost, máme nad sebou bič v podobě sankcí, když něco nesplníme. Zpočátku jsme některé věci dělali, protože jsme to tak chtěli, ale liga nastavila jisté povinnosti a param-

etry, například kvalitu streamů utkání nebo lhůty na odevzdání fotek či článků ze zápasů,“ přibližuje koordinátorka marketingového týmu hokejistů.

Přestože má k ruce čtyři redaktory, tři fotografy a dva grafiky a mohla by se jen starat o sociální sítě a vyřizovat telefony, občas musí zaskočit třeba i na bezprostřední ohlasy po zápase. A občas i musí zakřičet nebo si postavit hlavu. „Ještě před covidem jsem klukům jednou pohrozila, že skončím, poté, co mě hnusně vyhodili z kabiny. Byl to zápas v Brně, dostali velký klepec, byli naštvaní a nechtěli mluvit do ohlasů, které jsou ale povinné. S Dominikem jsem se tehdy domluvila, že je v tom nechám vymáchat, nebudu měsíc jezdit na zápasy, ať si dělají, co chtějí. Rázem mi začaly chodit zprávy, že je nesmím opustit, že to beze mě nezvládnou, omlouvali se,“ vzpomíná.

S tím, že hráči pro změnu jí vyhrožovali, že ji využijí na záskok do brány. Za čtyři roky u hokeje už totiž zvládá na bruslích držet hokejku a dostala i pukem do hlavy. Jako fanynka mimochodem fandí nejen domácí Olomouci, která je srdcovkou, ale

také brněnské Kometě a pražské Spartě. Brněnský hokej má podle ní skvělou atmosféru, Sparta zase výborný marketing.

Práce pro univerzitní hokejisty jí především otevřela dveře dál. Mimo jiné se stala jedním z tvůrců a také tváří propagační kampaně CMTF zaměřené na uchazeče o studium, fakultu reprezentuje na veletrzích vzdělávání. A stará se o sociální síť, na které se zaměřila také, když se v rámci studia podílela se spolužačkami na chodu Dobrovolnického centra UP.

„Zaměřily jsme se hlavně na propagaci a komunikaci s dobrovolníky, covid jsme braly jako příležitost přilákat nové zájemce. Právě kvůli covidu jsme ale nemohly realizovat některé zamýšlené akce, takže jsme byly odkázány především na sociální síť a naši kreativitu. Mimo jiné to bylo vlastně poprvé, co jsem třeba instagramový profil zakládala a budovala úplně od nuly. Naučila jsem se docela trpělivosti, také získala další zkušenosti z práce v kolektivu a zejména v práci na dálku. Garantka docentka Tatiana Matulayová i koordinátorka Eva Blažková nám při tom byly velkou oporou,“ popisuje Nika Tótová s tím, že ještě ve spolupráci s Chaoscompany připravily v rámci propagace Dobrovolnického centra UP

omalovánky s motivy dobrovolnické práce.

Sama se také do pomoci zapojila. Během první vlny epidemie pomáhala v charitním olomouckém obchůdku Dobrodruhá s tříděním a výdejem roušek a dalšími činnostmi. Charitě pomáhá i nadále se sociálními sítěmi, v nedávné době se také podílela na programu v Transfuzka pointu Fakultní nemocnice Olomouc v obchodním centru Šantovka. Pojitko má i s Moravským divadlem a nově přičichla k sociálním sítím HC Olomouc.

„Pořád si připadám, že mám dost volného času. Už jsem se asi naučila si to všechno naplánovat a zorganizovat, případně práci delegovat. Navíc třeba Facebook má funkce umožňující plánovat příspěvky dopředu, takže si jeden den k tomu sednu a naplánuji, co je třeba. Spousta věcí jde zvládnout z telefonu, hovory vyřizují cestou do nebo ze školy. Ve všech těch sférách mám navíc i kamarády, takže to není jen práce, ale zároveň i koníček,“ dodává Nika Tótová, která se nyní rozhlíží po vhodných pracovních příležitostech, ale zvažuje i pokračovat v doktorském studiu na CMTF. Mimochodem když zrovna nestuduje a nepracuje, tak je na procházce se psem, výletku nebo „kafíčkuje“.

DOBROVOLNICKÉ CENTRUM UP

vzniklo v roce 2016 jako první takové centrum zřízené univerzitou v České republice. Jedním z jeho cílů je přispívat k rozvoji tzv. formálního dobrovolnictví, které spočívá v propojování studentů a zaměstnanců UP s konkrétními organizacemi. Nabídka dobrovolnických příležitostí a další informace, mimo jiné o ceně rektora pro dobrovolníky, najdete na webu.

HC UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

funguje od roku 2016, jde o první univerzitní hokejový tým v Olomouckém kraji. Původně nesl kvůli účasti v zahraniční lize anglický název University Shields Olomouc, se zahájením prvního ročníku České Univerzitní ligy ledního hokeje došlo v roce 2019 k přejmenování. Fungování klubu, do kterého jsou zapojeni na různých pozicích studenti napříč univerzitou, přitom není jen o hokeji, nejen hráči aktivně pomáhají druhým například darováním krve nebo charitativními zápasy.

Snad se zase potkáme naživo, věří nová ředitelka AFO

Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc (AFO) se letos uskuteční 26. dubna až 1. května. V jeho čele je nová ředitelka Eva Navrátilová, která po čtyřech letech střídá Jakuba Ráliša.

— **Absolventka Univerzity Palackého bude v historii festivalu první ženou, která přehlídku filmů povede. Na půdě AFO přitom není žádným nováčkem. V době svých vysokoškolských studií na festivalu působila jako vedoucí komunikace. Jaké tedy bude AFO 57?**

S diváky se snad konečně potkáme naživo! Po dvou letech v onlinu se Olomouc opět promění v tepající místo, kde se budou potkávat hosté a návštěvníci festivalu, diskutovat, objevovat nové perspektivy, užívat si koncerty a především sledovat výběr toho nejlepšího, co v oblasti populárně-vědecké filmové produkce v posledních letech vzniklo. Dokumenty poběží ve festivalovém centru v Konviktu, v kině Metropol, Vlastivědném muzeu a na dalších místech. Tématem letošního ročníku je Naděje,

v kontextu uplynulých dvou let věříme, že je to téma, které je ve společnosti třeba připomínat a zároveň kriticky zkoumat.

Naději vnímáme jako přesvědčení, že všichni můžeme jednat tak, aby se věci nějakým způsobem zlepšily. Toto přesvědčení je univerzální motivací nejen celého světa vědy, ale je důležité pro veškeré směřování lidstva a současné civilizace obecně.

— **Do soutěže je přihlášeno přes tři tisíce dokumentárních filmů. Jak se vám daří oslovovat nové tvůrce a lákat do Olomouce zajímavé hosty?**

AFO má dlouhou historii a převážně za poslední desetiletí si vybuodovalo vynikající renomé po celém světě. I díky tomu máme lepší vyjednávací pozici při zvaní nových hostů a domlouvání práv na projekce filmů, můžeme se opřít o nadšené ohlasy velkých jmen světové popularizace vědy, která festival v minulosti navštívila. A i když věříme, že letošní AFO proběhne naživo, zrovna počet zahraničních hostů bude aktuální situací do velké míry ovlivněn. V úvodu jsme byli optimističtí a chtě-

li jsme se vrátit v plné parádě, ale je nutné si přiznat, že pro to stále nemáme dobrou výchozí pozici. Odezva od hostů ze zámoří je plná respektu k vývoji pandemie a s tím spojených restrikcí, s čímž naprosto souzníme a těšíme se na ročník plný skvělých hostů z České republiky a z Evropy.

— **Budou se na přípravě festivalu zase podílet studenti Univerzity Palackého?**

Ano, samozřejmě, zapojení současných i bývalých studentů je neodmyslitelnou součástí AFO. Tým každoročně obohacují nově přichozí studenti prvních ročníků, tato neustálá obměna přináší festivalu potřebný nadhled a je zárukou, že se dokáže adaptovat novým podmínkám i publiku. Pro studentky a studenty je možnost zasáhnout do chodu velké produkčně náročné akce zároveň ideální příležitostí otestovat a rozvinout vlastní schopnosti. AFO chce plnit roli edukační platformy, která studentům může nabízet mentoring, propojení teorie s praxí, získání cenných pracovních zkušeností a profesní rozvoj.

Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc (AFO) patří mezi nejstarší české přehlídky v oblasti kinematografie, první ročník se uskutečnil už v roce 1966. Podle počtu akreditovaných diváků se jedná o jeden z nejnavštěvovanějších filmových festivalů v ČR. V roce 2019 (poslední „živý“ ročník) se registrovalo celkem 9 430 účastníků, poslední online ročník (jaro 2021) pak zaznamenal 20 622 vypůjčených filmů na vlastní platformě.

text: Ivana Pustějovská
foto: Jakub Čermák

rozhovor

Psychiatřička Klára Látalová:

Učit se obtížné věci
je jediné smysluplné cvičení
mozku – křížovky nestačí

Klára Látalová (* 1970)

Absolventka Lékařské fakulty UP, přednostka Kliniky psychiatrie Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice Olomouc, profesorka v oboru psychiatrie. Autorka několika monografií (mj. Bipolární afektivní porucha, Agresivita v psychiatrii), editorka několika rozsáhlých monografií a spoluautorka tří učebnic psychiatrie. Publikovala více než 120 odborných článků. Je členkou řady odborných tuzemských i mezinárodních společností, např. Společnosti pro biologickou psychiatrii, České neuropsychofarmakologické společnosti, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, The American Academy of Clinical Psychiatrist. Je členkou redakční rady časopisu *Remedia*.

Když za ní jdete na návštěvu do nemocnice, téměř každý, před kým zmíníte cíl své cesty, si neodpustí humornou větu: „Jen aby tě pustili zpátky.“ Je na podobné vtípky zvyklá, dokonce s touto „kartou“ občas sama hraje a probírá se s lehkým úsměvem před návštěvou klíči od dveří. Vedle smyslu pro humor má v sobě ale jako stěžejní vlastnost zakódovanou obezřetnost. Ví, že každé slůvko navíc může poznamenat lidské osudy. Profesorka Klára Látalová, přednostka Kliniky psychiatrie Lékařské fakulty Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice Olomouc.

— Už dva roky bojujeme s pandemií. Stále čteme a slyšíme čísla nakažených, mrtvých. Asi je přirozené, že člověk má strach o sebe, své blízké. Kdy je ten strach ještě v pořádku a kdy už by měl člověk vyhledat odborníka?

Ve chvíli, kdy vás ten strach nebo úzkost ochromí a kdy je tak svazující, že vás jako by přišpendlí k nějakému bodu. Může to být ochromení i ve smyslu fyzickém. Přestanete fungovat, nejste schopna se rozhodnout v běžných věcech typu, co teď, co potom, jestli si oblečete tričko s dlouhým, nebo krátkým rukávem. Tato drobnost všedního dne dosáhne takových rozměrů, že nejste schopna řešit podstatnější věci. Pak je namístě hledat pomoc.

— Dokážu to sama na sobě poznat? Tu hranici, kdy se láme to, že se necítím dobře?

Na to existuje šalamounská odpověď: do jisté míry ano. Do nějakého bodu jsme schopni cítit duševní nepohodu, napětí, úzkost nebo nepříjemné pocity, pro které často ani nemáme slovní zásobu. Prostě neumíme to, co se v nás děje, pojmenovat. Lidé totiž nemají ve svém slovníku běžně slova jako tenze, vnitřní napětí, smíšené pocity, ztráta motivace. A pokud v případě této naší vnitřní nepohody nepomohou metody nebo postupy, které jsme obvykle v těchto situacích používali, tak je správný čas vyhledat pomoc jinde.

— Covid se může „podepsat“ na plících, srdci a dalších orgánech. Může ovlivnit i náš mozek?

Ano, již byla publikována data o tom, že dopady jsou i na mozkou. Může jít o změnu kognitivních funkcí, tedy o zpracování informací, o rychlost zpracování, o změnu úsudku. Ale dopady mohou být také ve smyslu krátkodobých afektů, jako zvýšeného úzkostného prožívání a především přetrvávající úzkostnosti, která nemá souvislost s vnějšími podněty. Mám na mysli nevysvětlitelnou úzkost, která stále trvá, i když už žádné reálné ohrožení neexistuje. Někdy mluvíme v souvislosti s dopady covidu i o tzv. mlze na mozkou, tedy o neschopnosti se rozhodnout, radovat se, uvolnit se, zkrátka prožívat běžné radosti života.

— Jak z toho ven?

Zatím úplně neznáme reparační procesy, které mohou nastat. Máme informa-

ce o tom, že například běžná antidepresiva nebo obecně běžně dostupné léky nejsou v těchto postcovidových úzkostech tak účinné jako při jiných typech úzkosti. Stále sbíráme další údaje. Dnes už máme pacienty, kteří jsou i rok po proděláních covidu v úzkostně depresivních stavech, aniž by měli jakékoli jiné zdravotní problémy.

— Překvapilo vás něco v době pandemie, například v chování lidí?

Upřímně řečeno mě nepřekvapilo vcelku nic. Ani ta rozpolcenost společnosti například v otázce očkování a neočkování. Ze své psychiatrické praxe totiž vím, že i opakovaná medicínská doporučení a rady podložené vědeckými důkazy a praxí nejsou často pacienti respektovány a dodržovány. A to dokonce i za cenu toho, že lidé si nenávratně poškodí zdraví. Pro některé z nich je jejich svoboda tak důležitá, že jdou i cestou sebezníčení.

— Ona je svoboda a „svoboda“.

To ano, ale my jsme s tím v psychiatrii konfrontováni stále a další medicínské obory také. Cestou sebezníčení jdou třeba kuřáci. Současná situace je jiná tím, že omezuje a devastuje nejen ty dané jedince, ale že má dopad na životy a komfort jiných lidí.

— Přinesla pandemie z hlediska vaší profese i něco nového?

Já pracuji s psychicky nemocnou částí populace a o té nové informace nepřinesla. Ale ukázala nám, jak se v těchto situacích chová ta psychicky zdravá většina, která se projevovala v médiích i ve veřejném prostoru. A když víme, že zhruba devatenáct procent lidí trpí nějakou formou psychické poruchy, tak můžeme přemýšlet nad tím, zda nás jednání většinové společnosti, s jehož projevy jsme denně konfrontováni, má uklidnit, nebo zneklidnit.

— Devatenáct procent populace má psychické onemocnění?

To jsou obecně platná data, že každý pátý trpí ne přímo psychickou nemocí, ale nějakou mírnější poruchou, ať tam zahrnujeme nespavost, poruchu soustředění, nějakou úzkost či fobii.

— Pokud má jedna pětina populace psychické trable, kolik z nich se obrací na odborníka? To číslo koresponduje?

Určitě ano, dlouhodobě je poptávka po psychiatrech větší než nabídka. Některé regiony nejsou pokryty psychiatrem, jsou dlouhé objednací doby, chybí dětská psychiatrie, je nárůst adolescentů, pro které není specializovaná péče.

— Funguje stále ještě ono stigma ve smyslu: Já nejsem blázen, proč bych chodila k psychiatrovi?

Existuje velké názorové rozpětí, na jehož každé straně je jeden extrém: Jsou lidé, kteří přicházejí za psychiatrem s banalitou, která může hraničit až s jistou přepjatostí vyhledat pomoc při každé maličkosti. A pak je druhý extrém, kdy je stav člověka špatný dlouhé roky, nefunguje v práci ani v rodině, ale nevyhledá odborníka. Tam často platí zmiňované stigma, a než by šli ti lidé k lékaři, tak raději jsou doma, podporuje je rodina. Ale to jsou rarity. Hodně také záleží na regionu a možnostech. My spolu mluvíme v krajském městě, kde je dobrá dostupnost odborné péče, ale můžeme se přesunout o pár desítek kilometrů na sever a situace bude podstatně jiná.

— Jaké má psychiatrie limity?

Obecně řečeno limity spočívají v komplikovanosti mozku, který je téměř nelimitní. Konkrétně je největším limitem psychiatrie fakt, že nemá jako jiné obory biomarkery. Představte si to na příkladu interní medicíny, například měření krevního tlaku, u něhož nějaká odborná instituce stanoví, že hladina hypertenze je tolik a tolik. Máte konkrétní všeobecně uznávaný údaj. V psychiatrii jsou ty věci konsenzuální, vstupní kritéria pro diagnózu jsou prováděna na základě konsenzu a dlouholetého tříbení diagnostických kritérií tak, aby vyhovovala miliardovým populacím a byla aplikovatelná na všechny kultury. Protože nemáme ony biomarkery, tak velmi dbáme na přesnost vyjadřování, na vylučující kritéria a podmínky a diferenciální diagnostiku.

— Říkáte, že je psychiatrie exaktní. Na mě proto, že nevidím zlomeniny nebo vysoké hodnoty tlaku, naopak působí neuchopitelně.

Psychiatrie má dost exaktní slovník. Přesně musíte dbát na každé slovo, které řeknete. Pokud dáváte něco černé na bílém a stanovujete někomu diagnózu, musíte být přesná. Nemůžete střílet od pasu, abyste se nedopustila nějaké chybné simplifikace, komplikovaného omylu či domněnky nebo psychologizujícího blábolu, který nemá žádné opodstatnění. Vše musíte mít podloženo nějakou evidencí a navíc to musí být v souladu s tím, čím pacient trpí a jak mu může být pomoci.

— Psychiatrická diagnóza ještě stále může znamenat nálepku, která vás znevýhodní v zaměstnání víc než žaludeční vředy. Zvažujete každé slovo?

Budu mluvit za naše pracoviště. Myslím, že jsme velmi opatrní a obezřetní. Právě proto, že si možné dopady uvědomujeme. Ale je pravda, že psychiatři bývají atakováni, aby tak opatrní nebyli, například ze strany rodin a podobně. Víte, psychiatr se musí vyjádřit, nemůže u soudu říct nevím, nechci... Když ale o někom řekne, že je psychicky zdravý, musí si za tím stát, musí to umět obhájit. A to stejné platí v případě, když řekne, že někdo není psychicky v pořádku.

— Jak čelíte těm tlakům? Sedíme u vás v kanceláři a drnčí telefon, volají příbuzní. Předpokládám, že například pacient, jemuž na vašem posudku visí existence, asi také bude úporný...

Je to mnohem víc vysilující než samotná starost o pacienty. Ale patří to k profesi. Jak to zvládám? Snad dobře, říkám tomu „střídat módy“. Jako když máte auto a jedete podle potřeby chvíli v ekorežimu, jindy ve sportovním režimu. Prostě přepínám role, jak pracovní, tak osobní. Hlídám si, abych je vzájemně nepletla a nesplyvaly mi. Což se samozřejmě někdy stane.

— To asi platí pro nás všechny, držet malinko od sebe ty různé světy, pracovní a osobní.

To sice ano, jen se to snadno řekne, ale špatně se to dělá. Myslím, že to striktně nejde, ale lze se o to pokoušet. A když to některý den vyjde, tak je to fajn.

— Víím, že nefandíte zjednodušujícím lifestylovým radám o tom, jak se máme udržovat psychicky fit a hledat vnitřní já atd. Takže konkrétně. Jakou profesní a životní motivaci má před sebou přednostka psychiatrie?

Ta odpověď bude banální. Chci dál dělat výzkum, starat se o pacienty, udržet dobré jméno kliniky, učit. To je ta profesní část. A osobní? Stále se dokázat pro něco nadchnout a až dětsky se radovat, dovolit si rozmary života. Bez výčitek. A učit se nové věci. Mám životní sen naučit se německy. Bude to moje obrana proti demenci a bude to těžká věc, protože nemám talent na jazyky. Učit se obtížné věci je jediné smysluplné cvičení mozku. Mozek nevyčvíte křížovkami, to je nesmysl.

— Jak to?

Musíte dělat nové věci, které jsou pro vás těžké. U křížovek spoustu věcí uděláte automaticky, mozek potřebuje obtížně dosažitelné věci. Překonávání překážek je vysilující a nezábavné, ale přináší nám největší uspokojení.

univerzitní město

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák,
Kamil Zajíček,
Lukáš Vojáček

Příběhem bez předsudků otevřeli cestu k naději

Nitěnky. Snad nebylo v uplynulých měsících napříč Českou republikou skloňovanějšího slova spojeného s Olomoucí, než je přezdívka dvou drobných hubených sester, které od vidění znal ve městě snad každý. Kvůli jejich vzhledu se jim lidé často posmívali, ale také se jich báli, kolovaly o nich různé zvěsti. A právě na příběhu Evy Juroškové, jedné ze sester, se rozhodli Lukáš Hodis a Evžen Weigl z Cyrilometodějské teologické fakulty UP společně s režisérem Lukášem Vojáčkem, absolventem FTK UP, upozornit na téma předsudků. Vzniklý dokument se setkal s velkým ohlaselem, dosud jej na internetu vidělo přes 800 tisíc diváků.

„Mysleli jsme, že bude zajímavý jen pro lidi z Olomouce a okolí. Když jsme ho dávali ven, měli jsme plán, jak budeme u počítače sedět celý večer, posílat informace do médií a žádat další facebookové stránky a skupiny o sdílení. Nakonec jsme dokument jen vydali na naší stránce a sdíleli jej do skupin Olomoučáci a Milujeme Olomouc. Po chvíli už naskakovala zhlédnutí a reakce

po stovkách, žilo si to vlastním životem. Viděli jsme, že to funguje a že to v lidech vyvolává silné emoce,“ vzpomíná Lukáš Hodis. „Tehdy jsme pochopili, co znamená slovo virál,“ poznamenává jeho kolega Evžen Weigl.

Autoři námětu dokumentu, který dostal název Nitěnky – příběh bez předsudků, se v Institutu sociálního zdraví (OUSHI) teo-

Eva Jurošková: „Děkuji moc chlapcům z univerzity, že mě oslovili a následně zpracovali reportáž o mém životě, který nebyl zrovna lehký. Díky této reportáži se mi v životě stalo moc hezkých momentů. Už se nebojím vyjít do města mezi lidi, spíše naopak, těším se, že mě někdo osloví, usměje se na mě, pozdraví mě. Moc všem za to děkuji, potřebuji tyto lidi ke svému životu, dávají mi elán a sílu jít dál, jsou lékem na můj smutek a samotu. Jsem všem moc vděčná a vážím si jakéhokoliv slova, úsměvu, povzbuzení. To mi otvírá cestičku k novým nadějím.“

logické fakulty věnují především vyhledávání zajímavých grantových příležitostí a jejich zpracování. Náplní jejich práce je ale i kreativa, přičemž chtějí dělat věci inovativně, netradičně. Trochu jinak, jak ostatně nazvali i facebookovou stránku, kde dokument zveřejnili.

„Hledáme témata, která mají bezprostřední odraz ve společnosti, která jsou morálně i lidsky závažná, a na fakultě se je snažíme rozvinout do společensky uchoitelné úrovně. Když jsme otevírali téma předsudků a společenských stereotypů, přemýšleli jsme, jak jej zpracovat. Najednou se nám zjevily Nitěnky. Cílem přitom nebylo popsat negativní příběh, ale právě naopak dát podnět k optimističtějšímu a zdravějšímu vnímání společnosti. Věříme, že příběh Evy Juroškové nás všechny povede k rozvážnějšímu usuzování, a ne plytkým odsudkům po prvním pohledu,“ říká Evžen Weigl.

„Když jsme si s ní poprvé volali, říkala, že není problém, ať klidně přijedeme. Ale že máme ještě počkat na sestru, co ona na to, že je zrovna v nemocnici. Sestra se ale už z nemocnice bohužel nevrátila. Nechali jsme to tedy nějakou dobu být, aby paní Jurošková mohla smrt sestry v sobě nějak zpracovat. Když byla připravená, navštívil jsem ji ve Velké Bystřici, vyprávěla mi svůj příběh, ukazovala rodinné fotky. Vyrázilo mi to dech. Později mi ještě předala deník, ve kterém byly detailně popsány momenty jejího života. To bylo velmi emotivní,“ přibližuje Lukáš Hodis.

K finálnímu rozhovoru pro dokument nicméně ještě byla cesta dlouhá. Autoři ověřovali informace, setkávali se s lidmi

z okolí sester, například s velkobystřickým farářem nebo synem zemřelé sestry, a rozmýšleli, jak bude rozhovor vypadat, mimo jiné i proto, aby byl pro paní Juroškovou co nejméně stresující. „Původně jsme chtěli točit o obou sestřích, ale o sestře nakonec mluvit nezládla, museli jsme přerušit natáčení, odvést jí myšlenky někam jinam. Pokračovali jsme pak tématem předsudků a zdraví, proč nejedla a že se snažila chodit k psychoterapeutovi. Byť o sestře nakonec nepadlo skoro nic, název Nitěnky jsme nechali, protože je všichni znali jako dvojici,“ vysvětluje Lukáš Hodis. Ne vše se však do dokumentu vešlo, přičemž zásadní podíl na finální podobě má kameraman a režisér Lukáš Vojáček. „Zpracování celého dokumentu a výsledný ohlas a reakce jsou především jeho zásluha,“ dodává Lukáš Hodis.

Ještě v noci po zveřejnění díla autoři Evu Juroškovou navštívili a společně pročetli reakce. Měla z nich radost, zároveň se ale bála druhý den vyrazit do Olomouce. Pánové ji naopak ponoukali, ať jde, že si to užije. A skutečně druhý den večer volala, že ji lidé oslovovali, bavili se s ní, vyjadřovali jí podporu, někdo jí dal i kytku a pozval na kávu... „Když se pak konala projekce dokumentu, výstava fotografií sester od Emila Pališka a beseda na Olodvorku, překvapilo mě, jak žena, která byla zvyklá v posledních letech chodit se sklopeným zrakem, s mimořádnou odvahou předstoupila před těch 200, možná 300 lidí a odpovídala na jejich otázky. Nechci říct, že úplně s klidem, ale přirozeně, mile, bez nějakého zaujetí, i o těžkých věcech,“ uzavírá Evžen Weigl. „Klobouk dolů, jak to zvládla.“

Lukáš Hodis (* 1994) a **Evžen Weigl (* 1978)** působí v Institutu sociálního zdraví (OUSHI) CMTF UP, kde se věnují grantovým příležitostem a přípravě projektů, podílejí se ale i na oblasti PR. Lukáš Hodis dříve hrál fotbal za juniorku Sigmuy, zkusil studium na FTK a FF UP, nakonec vystudoval podnikání a management v Brně. Evžen Weigl dlouhodobě pracuje na pozici projektového manažera a podílel se na řadě projektů nejen na UP, ale spolupracoval například i s Člověkem v tísní. Na podobě dokumentu Nitěnky má zásadní podíl **Lukáš Vojáček (* 1991)**, absolvent rekreologie na FTK UP, kameraman a režisér, který pracoval pro Českou televizi nebo Prima TV, nyní má vlastní produkční společnost LightBusters.

doporučuji

hudba

ZAJÍMAVÉ!

Martin Višňa, redaktor, oddělení komunikace UP

Znáte **Kaczi**? Mladá, energická písničkářka na sebe před covidem upozornila nebezpečně nakažlivým singlem Nahá a před nedávnem jí vyšlo stejnojmenné debutové album, které rozhodně stojí za poslech. Najdete na něm různější kusy, které vás zvednou ze židle, i balady a šansony, které vás zase posadí, vše protknuté folkem a zpěvaččinými rodnými Beskydami. Projevem Kaczi, vlastním jménem Kateřinu Koulákovou, někteří hudební publicisté přirovnávají k Radúze. A mimochodem kromě toho, že jde o absolventku pražské Konzervatoře Jaroslava Ježka, má pojtítko i s Univerzitou Palackého, úspěšně totiž vystudovala rekreologii na fakultě tělesné kultury.

film

Denisa Vlčková, sekretářka, katedra analytické chemie, PŘF

Něžně zpracovaný dokument **Karel** mě pouze utvrdil v tom, že výjimečnost Mistra Karla Gotta nebyla jen v jeho nádherném hlase, ale i v jeho duši. Lidé jako on jsou mimořádní a my můžeme být hrdí na to, že pocházel z naší země. Takové osobnosti, jako byl právě Karel Gott, s námi zůstávají navždy.

aplikace

!!!

Zuzana Huňková, koordinátorka udržitelného rozvoje UP

Udržitelnost v módě je poslední dobou žhavé téma. Možná spousta z vás přemýšlí o tom, zda je vaše oblíbená módní značka udržitelná – jaké materiály používá, jak je při výrobě šetrná k přírodě, jak je zodpovědná ke svým zaměstnancům a celému dodavatelskému řetězci a jak ke zvířatům. Odpovědi může pomoci najít appka www.goodonyou.eco, která analyzuje a vyhodnocuje udržitelnost módních značek. Stojí za ní vědci a odborníci z módního průmyslu, kteří dali dohromady přehled o jednotlivých značkách, jak se k tématu staví a zda se nejedná pouze o „greenwashing“. Zároveň zde můžete najít spoustu zajímavých článků a tipů o udržitelné módě.

kniha

Herfried Münkler
**NĚMCI
A JEJICH MÝTY**

Kniha ověřená cenou Lipského knižního veletrhu za prvenství v kategorii literatury faktu a eseistiky a cenou Fritze Meyera-Struckmanna pro humanitní a společenské vědy.

Patrik Varga, člen katedry slavistiky FFUP

Němci a jejich mýty. To je práce, která mě poslední dobou velmi zaujala. Obdivuji Herfrieda Münklera, jejího autora, jak čtivě, zároveň fundovaně, citlivě a současně nekompromisně odhaluje myšlenkové konstrukce pramenící z mýtického vědomí. I tam, kde je současný člověk přesvědčen, že součástí žádného mýtu není a nemůže být.

doporučuji

divadlo

Martin Mach, student doktorského studijního programu, PFUP

„Co teda jako bude, he?“ Známa věta z knihy Anthonyho Burgesse **Mechanický pomeranč** znovu ožívá! Nadčasový příběh a myšlenky knihy se objevily i ve filmu a nyní je možné samotné dílo, které má i svůj kult, zhlédnout v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Že je inscenace povedená, potvrzuje stálá vysoká návštěvnost, byt premiéra byla 18. září 2020. A další představení budou i letos. Návštěvu vřele doporučuji, své si najde každý, od právníků přes psychology a sociology až po teology. Že je Ostrava příliš daleko nebo se bojíte dýchat vzduch, na který si můžete sáhnout? V Jihočeském divadle mají taneční inscenaci Mechanického pomeranče!

podcast

Egon Havrlant, vedoucí oddělení komunikace UP

Nezaměnitelný hlas, osobitý humor a smysl pro pointu – to jsou důvody, díky nimž se Dan Bárta vedle zpěvu skvěle osvědčil i jako vypravěč. Jeho povídkový podcast **Nevinnosti světa**, který sepsal a načetl pro Český rozhlas Vltava, se nedávno rozrostl o druhou minisérii. V deseti půlhodinových nahrávkách načrtl zážitky ze svých výprav do Asie, Afriky či Jižní Ameriky, kam vyráží na vlastní pěst už od konce devadesátých let. Většinou jsou jeho cesty spojeny s fotografováním a studiem vázek, kterému se vedle hudby řadu let věnuje. Jeho příběhy jsou ale mnohem více o barvách světa a lidech, které v něm potkává a které umí vykreslit v detailech a situacích, jež vzbuzují úsměv a vedou k zamyšlení.

Mladý právník urazil na 13 tisíc kilometrů, aby mohl vědecky růst

Jeho rodiče dobře vědí, jak krutá umí být občanská válka. Oba se totiž narodili v Srbsku, odkud emigrovali do Jihoafrické republiky. Marko Svicevic se ke svým balkánským kořenům hrdě hlásí. Ba co víc – ovlivnily volbu jeho profese a odbornou specializaci. Vzděláním právník se ve svých vědeckých výzkumech zabývá použitím vojenské síly v mezinárodním právu. Nyní neváhal urazit na 13 tisíc kilometrů, aby si na olomoucké právnické fakultě prohloubil svou odbornost a získal cenné kontakty.

Sedmadvacetiletý Marko Svicevic pracoval pro Jihoafrický výzkumný institut mezinárodního práva na Univerzitě v Johannesburgu. V Olomouci se mu podařilo získat v rámci projektu Podpora mobility na UP v Olomouci II. pozici postdoktorandského vědeckého pracovníka. Jeho evropská mise je zatím naplánovaná na šest měsíců, zřejmě se ale prodlouží až do konce roku 2023.

Tip na olomouckou právnickou fakultu získal Marko Svicevic přímo od vedoucího jihoafrického institutu Hennieho Strydoma. „Spolupráce mezi johannesburskou a olomouckou právnickou fakultou je dlouhodobá a bohatá. Již několik mých kolegů tu bylo přede mnou a pobyt v Olomouci se stal významným milníkem jejich kariéry. Jejich pozitivní zkušenosti mě namotivovaly zkusit to taky,“ vysvětlil právník, který je historicky nejmladším absolventem doktorského studia na právnické fakultě v Pretorii, podle mezinárodních žebříčků nejlepší právnické fakultě afrického kontinentu. Studium úspěšně dokončil ve svých pětadvaceti letech.

Jeho cestě do Evropy předcházely měsíce plánování a příprav – zpracování přihlášky, schvalovací proces. „A pak přišel

nešťastný covid, který mou pracovní cestu o více než rok posunul,“ posteskl si.

Od loňského podzimu má Marko Svicevic pracovní u studovny a knihovny právnické fakulty. Jeho nejbližšími spolupracovníky jsou kolegové z katedry mezinárodního a evropského práva a z Centra pro mezinárodní humanitární a operační právo, jehož je členem. „Přijel jsem za výzkumem, zajímám se například o otázky legality užití síly státy a mezinárodními organizacemi, o právní úpravu vedení a průběhu ozbrojených konfliktů nebo o otázky kolektivní bezpečnosti. Chystám se navštívit několik knihoven a výzkumných center v Evropě, mimo jiné Palác míru v Haagu nebo Institut Maxe Plancka pro srovnávací veřejné právo a mezinárodní právo v Heidelbergu,“ naznačil. S jeho pozicí jsou spojeny také pedagogické a publi-

kační aktivity, příprava workshopů a konference.

Výzkumný pobyt v Olomouci si zatím pochvaluje, Česko ho nadchlo. Na svých nových kolezích vyzdvihuje odbornost, vstřícnost a ochotu poradit, pomoci s případnými problémy. V administrativních věcech zase spoléhá na fakultní zahraniční oddělení. „Je tu přátelská atmosféra, kolegové mi navíc ukazují krásy Olomouce a okolí, ochutnávám česká jídla a poznávám zvyky. Třeba ty vánoční na mě udělaly velký dojem. A taky už vím, že vaše pivo je nejlepší na světě.“

Na Česku oceňuje zejména bezpečnost, svobodu a kupodivu počasí. „Poprvé jsem zažil sněžení. Poprvé jsem bruslil a lyžoval,“ vyjmenoval nadšeně mladý vědec, který svou budoucnost vidí na některé z jihoafrických univerzit.

zkušenost

text:
Milada Křížková Hronová
foto:
Jakub Čermák,
archiv Lucie Řehoříkové

Jsem ráda, že jsem byla u toho, když se Ukrajina probouzela

Více než pět let vedla Lucie Řehoříková České centrum Kyjev. Její prací bylo šířit dobré jméno naší země na Ukrajině, propagovat českou kulturu, vědu i sport. Dnes toto období svého života považuje za mimořádně obohacující i proto, že měla možnost žít v této východoevropské zemi právě v době, kdy se po Euromajdanu probouzela tamější občanská společ-

nost. Poutavý je však celý její dosavadní životní příběh, který se nyní odvíjí i na Univerzitě Palackého, kde působí jako doktorandka ukrajinistiky.

Pochází z Brna. Už jako gymnazistka odcestovala do USA a tam, ve státě New York, odmaturovala. Do Spojených států amerických ji to táhlo i proto, že část rodiny z otcovy strany tam po invazi vojsk

Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 emigrovala. Lucie se s nimi chtěla víc poznat a dotknout se tak svých kořenů. Když se pak vrátila, předpokládalo se, že půjde studovat angličtinu, ona si vybrala ruštinu a ukrajinštinu.

„Anglicky jsem už celkem uměla, avšak ruština, kterou jsem trochu znala už ze základní školy, mě nadchla. →

Česko-slovenský stánek na Knižním arsenalu v Kyjevě (2018). Lucie Řehoříková se svým týmem (třetí zleva).

Co víc, v průběhu svého amerického pobytu jsem se úzce přátelila s komunitou Arménů, emigrantů z bývalého Sovětského svazu, čili za velkou louží jsem krom angličtiny používala běžně i ruštinu. Rozhodla jsem se tedy nakonec, že půjdu studovat ruskou filologii. S ukrajinštinou jsme si zbyly, na Masarykově univerzitě tehdy nebylo možné studovat ruštinu jednooborově,“ říká.

Po absolutoriu se vydala do Uzbekistánu, kde rok učila český jazyk. Vedla kurzy pro mladé Uzbeky, kteří měli zájem studovat na vysokých školách v České republice. Když se vrátila domů, živila se jako překladatelka a redaktorka, spolupodílela se též na organizaci největšího středoevropského literárního festivalu Měsíc autorského čtení. V době, kdy zkusila štěstí ve výběrovém řízení na ředitelku Českého centra Kyjev, už byla vdaná a měla dvě děti.

„V Kyjevě jsem byla už dříve mnohokrát, soukromě i pracovně, nebyla to pro mě neznámá krajina, ale svou nadcházející misi jsem brala jako příležitost a výzvu. Cítila jsem se připravená, plná síly a těšila se, že naplno poznám další zemi, která mě silně přitahovala už dávno,“ dodává a jedním dechem doplňuje: „Všem studentům doporučuji vyjet na delší stáž do zahraničí. Hodně to pomůže. Člověk si daleko lépe uvědomí, kdo je, odkud a kam by mohl směřovat. Je to ta nejlepší škola.“ Také zkušenost svých dětí, které na Ukrajině strávily šest let, vnímá Lucie jako velký vklad do života.

Na české ambasádě pomáhala řídit kulturní diplomacii, s Českým centrem organizovala kurzy češtiny napříč Ukrajinou, ze země vydupala debatní klub Majdan, který vysílalo několik evropských televizí, s Vladimírem Morávkem natáčela muzikál na Koločavě a mnoho dalšího. A odlouče-

ní od rodné hroudy? „To jsem nevnímala. Rodinu jsem měla u sebe a nic jiného mi nechybělo,“ vzpomíná.

„Bylo to intenzivní a krásné. Na Ukrajině jsem navíc byla v době, kdy vznikala řada veřejnoprávních institucí. Rodilo se to, co po „sametu“ u nás v devadesátých letech. Zřetelně jsem uprostřed po desetiletí násilně rusifikované země vnímala i novou sílu ukrajinštiny. Měla jsem pocit, kterého si dodnes vysoce cením, totiž že se nějakým způsobem spolupodílím na probouzení Ukrajiny. Bylo vzrušující prožívat a vidět ten náboj a rodící se občanskou společnost.“

Čtyřletá Luciina mise byla úspěšná. To dokládá i prodloužený mandát. „Připadalo mi to, jako bych jela v rychlíku, z něhož jsem vystoupila po šesti letech,“ bilancuje mladá žena, která má s Ukrajinou další plány. „Ukrajina mě už nikdy nepustí, teď jsem se rozhodla pro doktorandské studium ukrajinistiky. S Univerzitou Palackého jsem spolupracovala už dříve a ráda bych svým dílem přispěla k dalšímu rozvoji zdejší slavistiky,“ říká a doplňuje: „Chtěla bych ještě víc rozpoehybovat kontakty mezi naší univerzitou a univerzitami na Ukrajině. Víím, že možností je celá řada. Ukrajina je krásná země s velkým potenciálem, jejíž historie je však o něco temnější než ta naše. Řadě profesí se tu nicméně nabízí skvělé uplatnění,“ říká nadšeně. Přitom všem zdůrazňuje i spolupráci s ukrajinskou menšinou, která v České republice tvoří dvě procenta obyvatel.

„Vyrůstá tady nová generace Ukrajinců, kteří se už narodili v České republice. Všichni navštěvují české školy, mají české občanství, avšak identifikují se stále jako Ukrajinci. To naši společnost obohacuje, a myslím, že bychom toho měli využít,“ uzavírá Lucie Řehoříková.

Lucie Řehoříková (* 1977)

Studentka oboru Srovnávací slovanská filologie na katedře slavistiky FF UP, sekce ukrajinistiky, překladatelka, příležitostná redaktorka. Podílela se mj. na vydání antologie současné ukrajinské povídky, knihy Ukrajina, davaj, Ukrajina. Od listopadu 2014 do července 2020 vedla České centrum Kyjev (MZV ČR).

text: Milada Křížková Hronová
foto: Jakub Čermák

absolvent

Libor Menšík: Dobrovolnictví je sexy

Libor Menšík (* 1976)

Absolvoval na PdF UP obor Pedagogika – sociální práce. Praxí sociální pedagog a lektor. Dlouhodobě spolupracuje s více subjekty v tematické výchovných, vztahových a komunikačních obtížích nejen v rámci rodinného systému. V současné době je vedoucím Kontaktního a poradenského centra ve Frýdku-Místku (Renarkon, o. p. s.), které se primárně zabývá problematikou závislosti. Od roku 2019 se rovněž věnuje etopedickému poradenství. Je spoluzakladatelem spolku Rodině blíž, z. s., pro rodinné a výchovné poradenství.

Celý život ho to táhlo k lidem. Libor Menšík, absolvent Pedagogické fakulty UP, dnes v praxi sociální pedagog a lektor s dlouholetou praxí, našel cestu k této profesi přes dobrovolnictví. Říká, že základem úspěchu jsou dobří spolupracovníci a mentoři. A na ty měl podle svých slov vždycky štěstí.

Problematika nízkoprahových zařízení, terénní sociální práce, sociální pedagogika, sociální služby pro různé rizikové skupiny, tematika uplatnění na trhu práce. Ve všech jmenovaných oblastech má Libor Menšík velkou praxi. Pozitivně už ovlivnil život řady klientů. Přitom vždy a všude zdůrazňuje, jak moc je důležitá prevence.

„Ohýnek jednodušeji uhasíte, když je malý. Rychleji jej sfouknete, uhlíky uhasíte a škody zůstávají minimální. Když je požár velký, tak už jen chráníte, aby od něj nechtlo něco dalšího. A tak je to i s prevencí, vlastně naší všímavostí. Někdy máme sklony něco nevidět. Nechceme si připustit, že už něco začíná i doutnat. A nejde přímo o zbabělost. Jednoduše někdy nemáme sílu se věcem postavit. Jenže nikdo jiný za nás problém nevyřeší. V tu chvíli je potřeba se bavit o vlastní zodpovědnosti,“ vysvětluje absolvent olomoucké pedagogiky a sociální práce.

Během střední školy a pak i v dalších letech strávil hodně času na letních táborech a dobrovolnický působil v různých organizacích. Absolvoval zajímavé kurzy, které mu daly mnoho dovedností. Přesto hledal uplatnění zpočátku složitě. „Byl jsem absolventem střední technické školy s nulovou praxí v oboru a první pokus o vysokoškolské studium nedopadl dobře. V sociálních službách jsem práci hledal těžko,“ říká Libor Menšík. Klíč však našel opět v dobrovolnictví, které mu přineslo hned několik příležitostí.

Do prvního nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Opavě nastoupil jako sociální asistent v roce 2000. Zpřimá se tak setkal s různými aspekty sociální práce, terénní sociální prací, krizovými situacemi, různými subkulturami, příběhy i osobnostmi.

„Asi po pěti letech této služby se za mnou stavil jeden z bývalých klientů, aby mi oznámil, že dokončil bakalářské studium. Tehdy jsem si řekl, že to zkusím taky. Obor Pedagogika – sociální práce byl pro mne jasnou volbou.“

Dnes Libor Menšík říká, že studium na Univerzitě Palackého mu do života i do pracovní oblasti dalo potřebný rámec souvislosti, vysvětlení, inspirace. Během studia si uvědomil, že se některé jevy nevyskytují osamocené. Že je možné nalézt souvislosti a celkem slušně odhadnout i jevy budoucí. Že lze nacházet vysvětlení i nápovědu.

„Moc rád vzpomínám na setkání s profesorkou Helenou Grecmanovou, a to v rám-

ci předmětu Pedagogika. Šarmantní dáma a odbornice. Také přednášky doktorky Heleny Skarupské a vlastně celá sociální antropologie v jejím podání byla pro mne velkým zážitkem,“ dodává sympatický sociální pedagog.

Donedávna věnoval spoustu času i hudbě. Měl kapelu, hodně zkoušel, koncertoval i nahrával. V současné době ho baví všechno to, co souvisí s rodinou. Vedle rodinného života však neustává v aktivitách, které vyplývají z jeho profese.

„Dobrovolnictví je prostě sexy. Lidé se tak mají možnost přiučit a poznat jiné věci, činnosti, skupiny i prostředí. Zaměstnavatelé přikládají této činnosti váhu. Programy samé umí nabízet opravdu velké spektrum působení. Za mne super a friendly platforma. A i pro mne jako pro kolegu či vedoucího je to důležitá informace o uchazeči či novém spolupracovníkovi,“ zdůrazňuje.

Neziskový sektor bude k jeho životu patřit vždycky. S kolegy nyní zajišťuje provoz Kontaktního a poradenského centra ve Frýdku-Místku Renarkon, o. p. s., kde se věnuje především závislostem, a to zejména drogovým. Svou pozornost věnuje i tak zvaným osobám blízkým, tedy těm lidem, jichž se závislost týká zprostředkovaně. Mohou to být například rodiče již dospělých dětí, partneri, manželé, někdy i děti rodičů.

Stále víc a hlouběji se ve své odborné práci věnuje i spolupráci s rodiči a dětmi s výchovnými obtížemi. „Pro tuto činnost jsme založili i specializovanou organizaci Rodině blíž, z. s., jejíž členové se v minulých letech věnovali etopedickému, rodinnému a výchovnému poradenství v rámci stejnojmenného projektu. Jsem rád, že jsem součástí odborně i lidsky vyzrálého týmu, kde se v každém jeho členu poji hned několik odborností. Etoped s terapeutem, samostatný adiktolog a etoped, sociální pedagog a kouč. Tým je smíšený, což považuji za velkou výhodu. Pracovat můžeme s jednotlivcem či ideálně s celým rodinným systémem, a to samostatně či v tandemu,“ vysvětluje.

Podle Libora Menšíka neziskový sektor nemá nouzi o odborníky a zkušenosti. V legislativě totiž také nevidí. Za velký problém však považuje nestálost financování. „Neziskovky musejí každoročně obhajovat před svými donátory svou činnost, což jim bere hodně energie, kterou by mohly věnovat klientům a rozvoji. Jsou financovány podle počtu klientů, což se naprosto kříží s posláním a ideou celého neziskového sektoru, který ve svém úsilí dělá vše proto, aby klienti byli ve své snaze úspěšní a pomocnou ruku přestali potřebovat. Když budeme ve své práci úspěšní, není naší prací z čeho zaplatit. To přece nedává smysl,“ říká. Je však naladěním spíše optimista a věří, že se i v této oblasti jakási rovnováha jednou najde.

životní styl

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

Učí dospělé, píše a maluje i pro děti

Nejen odbornou linku musí sledovat publikační aktivita akademika, pokud má po práci dostatek času a inspirace. Příkladem může být Lenka Štureková z Fakulty zdravotnických věd UP. Je podepsána pod nedávno vydanou publikací o technikách hodnocení stavu pacienta s demencí, ale i pod příběhy pro děti, které navíc doprovodila vlastními ilustracemi.

Hlavními oblastmi zájmu Lenky Šturekové, která je odbornou asistentkou v Ústavu ošetrovatelství, jsou hodnoticí nástroje v ošetrovatelské práci, jejich validita a reliabilita, a také paliativní péče. Studenty učí zejména tomu, jak se starat o onkologické pacienty, zároveň vede hodiny zaměřené na práci s odborným textem. Mimo akademickou půdu jsou však jejím častým tématem mezilidské vztahy a identita ženy.

„Souvisí to s tím, že jsem věřící. Když jsem se v 18 letech rozhodla pro víru, tématu související s identitou ženy pro mě byla klíčovou oblastí. S vírou se změnil můj pohled na mě jako na ženu. Do té doby jsem se podceňovala, nevěřila si, nepřipadala jsem si ‚hodnotná‘. Začala jsem tedy psát o tom, co jsem zažila, o svých zkušenostech,“ říká ke svým internetovým příspěvkům.

Nezůstalo ale jen u online publikování a jen u psaní. Oslovila ji kamarádka Monika Slamková, učitelka na základní škole, že chce napsat knížku pro děti, jest-

li se nechce připojit. Tak vznikly Příběhy z královstva, kniha, která mladším školním dětem prostřednictvím jednoduchých vyprávění přibližuje základní principy vztahu s bohem. „Přijde mi v něčem podobná Malému princí. Děti ji vnímají spíše jako pohádku, ale dospělí hned vidí ty principy. Myslím si, že takové knihy jsou dobrou přípravou pro děti, až později budou řešit otázky týkající se víry, mohou se vrátit k nějakému z vyprávění a bavit se o něm,“ přibližuje Lenka Štureková, která do souboru přispěla šesti příběhy.

Většinu knihy ale doprovázejí její ilustrace. „Do té doby jsem příliš nemalovala, ale když Monika přišla s tím nápadem, najednou jsem měla v hlavě obrázky, které by se do knížky hodily. Povyrostla jsem tedy v malování, učila se, jak malovat postavy, jak používat barvy. Když se ale do knížky podíváte, nejsou to složité motivy. Mám raději jednodušší abstraktnější malby, u kterých mám větší svobodu. Maluji akrylovými barvami, mám ráda i tužku a chci zkusit olejové barvy,“ dodává akademička, jejíž obrazy běžně putují jako dárky známým či kolegům. K máni před časem byly i v aukci, jejímž cílem bylo vybrat prostředky na zamýšlené rozšíření Příbehov z královstva. Jeho realizaci ale brání i fakt, že oběma autorkám momentálně vedle práce nezbývá na další tvorbu příliš času.

Lenka Štureková,
roz. Šáteková (* 1987)

Pochází ze Slovenska, již delší dobu však žije v Olomouci. Absolvovala bakalářské studium ošetrovatelství na Jesseniově lékařské fakultě Univerzity Komenského, na které navázala magisterským studiem na Fakultě zdravotnických věd UP. Doktorský titul následně obhájila na Ostravské univerzitě. Působí v Ústavu ošetrovatelství FZV UP, kde vyučuje ošetrovatelskou péči v onkologii a také předměty věnované práci s odborným textem. Je mimo jiné autorkou skript Vybrané kapitoly z ošetrovatelství v onkologii a hlavní autorkou knihy Demence – hodnoticí techniky a nástroje.

Čestná studentská stráž na oslavě obnovení univerzity v Olomouci

PROZATÍMNÍ NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ, CHTĚJÍC ODCINIT NEPŘÁTELSKÉ AKTY RAKOUSKÝCH VLÁD PROTI STAROBYLÉ UNIVERZITĚ OLOMOUCKÉ, OBNOVILO JI V PLNÉM ROZSAHU ZÁKONEM Z 21. ÚNORA 1946 JAKO ČESKOSLOVENSKOU STÁTNI UNIVERZITU S NÁZVEM UNIVERSITA PALACKÉHO – takový text nese pamětní deska umístěná v prostoru schodiště budovy rektorátu Univerzity Palackého.

Po uplynutí jednoho roku od obnovení olomoucké univerzity se 21. února 1947, tedy před 75 lety, uskutečnilo slavnostní otevření Univerzity Palackého v Olomouci za účasti prezidenta Československé republiky, předsedy a členů vlády, diplomatického sboru a zástupců politického a veřejného života. V Archivu Univerzity Palackého se uchovávají tištěné materiály a fotografie z této velkolepě pojaté festivity, z nichž některé byly reprodukovány v řadě univerzitních jubilejních publikací, k dispozici je i dobový filmový dokument Palackého odkaz (viz QR kód). V roce 1947 ještě nefungoval informační monopol Rudého práva, a můžeme tedy konfrontovat zpravodajství z poobytu prezidenta Beneše

a vládní delegace (vedené předsedou vlády Klementem Gottwaldem) v Olomouci z různých novin. Rudé právo formulovalo zprávu podle stranického protokolu, rozlišujíc protivně strany budoucí barikády přidělením titulu pan a soudruh.

Nejpodrobněji informoval o slavnosti obnovení olomoucké univerzity zdejší „list Komunistické strany Československa“ Stráž lidu, zatímco z Osvobozeného Nášince, deníku Československé strany lidové, jenž měl před sebou už jen rok existence, se dozvídáme, že univerzitní slavnost započala ráno 21. února slavnou mší svatou, kterou v chrámu Panny Marie Sněžné celebroidval prorektor msgr. ThDr. František Cinek za početné účasti akademické obce (to komunistický tisk opomněl zmínit); poté se čekalo na prezidentův příjezd, k němuž došlo krátce po půl dvanácté. Průběh slavnosti byl vícekrát popsán, naposledy Pavlem Urbáškem v monografii Univerzita v Olomouci 1573–2013.

Povšimněme si nyní, jak se podíleli na této slavnosti tehdejší studenti, sdružení ve Vysokoškolském svazu studentstva a velice se zaslouživší – v prvé řadě aktivitami předsedy olomoucké organizace tohoto svazu Zdeňka Šprince – o vznik Univerzity Palackého v Olomouci. Zástupci studentstva se zúčastnili setkání s prezidentem republiky a akademickými hodnostáři v aule Filozofické fakulty UP v Křížkovského ulici 10; prezident Beneš se svým doprovodem procházel do auly „čestným dvojřadem“ studentů, v němž se nacházeli i olomoučtí středoškoláci. Nejvýznamnější role se dostalo čtyřem studentům ze čtyř fakult, kteří opásaní šerpami a s bare-

ty (suplujícími tradiční akademické birety) na hlavách tvořili na pódiu reduty „čestnou studentskou stráž“. Pátý student stál vedle křesla, na něž usedl prezident Beneš, a třímal standardu Univerzity Palackého.

Z dotyčné studentské pětice známe jména a osudy dvou „čestných strážných“. Zdeněk Vychodil se narodil 24. prosince 1925 ve Velkém Týnci u Olomouce, po absolvování reálného gymnázia v Olomouci studoval na Pedagogické fakultě UP češtinu – dějepis a jako učitel těchto předmětů prošel řadou základních škol. Učil češtinu a dějepis, více než 30 let se věnoval metodice výuky českého jazyka a recenzoval učebnice českého jazyka. Roku 2004 publikoval cenné vzpomínky na své vysokoškolské učitele, zejména na profesora estetiky Bohumila Markalouse, známého jako prozaika pod pseudonymem Jaromír John. Zemřel v Olomouci 27. listopadu 2021.

Studující češtiny a filozofie na FF UP Jiří Skalička, narozený 23. dubna 1922 v Brně, působil po promoci v roce 1948 na nynější katedře bohemistiky Filozofické fakulty UP jako asistent, od roku 1953 jako odborný asistent, od roku 1965 docent dějin české literatury s orientací na českou literaturu 19. století, v letech 1964–1966 vykonával funkci proděkana této fakulty. Během posrpnové „normalizace“ byl postižen zákazem dalšího kariérního růstu, takže profesorem pro obor Dějiny české literatury mohl být jmenován až roce 1990. Je autorem řady časopiseckých a knižních publikací a edicí, zvláště se zasloužil o poznání života i díla Karla Havlíčka Borovského. Prof. PhDr. Jiří Skalička, CSc., zemřel v Olomouci 19. února 1997.

Detail fotografie z projevu ministra školství a osvěty Jaroslava Stránského v olomoucké redutě 21. února 1947.

Sedící zleva doprava rektor J. L. Fischer a prorektor F. Cinek, stojící zleva doprava dva pedelové (v popředí s žezlem pedel CMBF UP), student CMBF UP, student PdF UP Zdeněk Vychodil, pedel UP s rektorským žezlem, student FF UP Jiří Skalička, student LF UP, za ním dva pedelové dalších dvou fakult UP. Archiv UP v Olomouci, foto Robert Smetana.

foto:
Jakub Čermák

zrcadlení

Rayan Atroshe z Iráku, student programu Petroleum Engineering na katedře geologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého.

بن رهیان ئەتروشی، لە ھەرێمی کوردستانی عێراق، پاش برپینی قۆناغەکانی
پێشوو لە ئەندازاری نەوت بە پلە یەکەم لە کەمبەسی زانکۆی پەلاتسکی،
کەمبەسی ھەولێر، دوا جار لە کانۆنی یەکەمی ۲۰۲۱ گەیشیتنە کۆماری چیک
؛ شاری پراگی دڵگیر و پێشوازیمان لیکرا لە لایەن ریکخەری پرۆگرامی
هەشە کەمان و بەرێکەوتین پۆ شاری ئۆلۆمۆتس. بە خۆشحالییەوه دەوی
خوێندنی چروپەر لە دوو سالی پێشوو مان لە ھەولێر لە لایەن مامۆستایانی بە
نوانای چیکی و کوردی و بیانی، لە ئیستادا بەردەوام لە گەل ھاوڕێیانم لە دوا
نۆناغ لە زانکۆی پەلاتسکی ئۆلۆمۆتس لە کۆماری چیک.

ه پاش گەیشتمان بە شاری ئۆلۆمۆتس، پێشوازیمان لیکرا لە لایەن
سەرۆکی بەشی جیۆلۆجی بەرپۆر پرۆفیسۆر د. ئۆندریک باییک و بەرێکراین
ھەرو بەشی ناوخی زانکۆ بە مەبەستی وەرگرتنی شوێنی مانەوھەمان. لە
پۆزانی دواتر ئاشنا کران بە بەشی جیۆلۆجی و ھۆلەکانی خوێندن و بەشەکانی
ز لە فاکەلتی زانست. ھەرھەوا لە لایەن ریکخەری پرۆگرامی ئەندازاری
ھوت، رپێەر محمود زانیاری پتووستمان پێدرا لەسەر یاسا و ریتماپیەکانی
کۆماری چیک و زانکۆی پەلاتسکی ئۆلۆمۆتس. ھەرھەوا، زانیاریمان پێدرا بۆ
کردنەوھێ ئەژماری بانکی و سیستمی تەندروستی و خەستەخانە و شوپینگ
بۆل و ھتد.

ه دنیایەوھە جیاوازییەکی زۆر ھەبە لە نێوان کۆماری چیک و ھەرێمی
کوردستان، ھەر لە پرووی تارکیتیچ و پاکی و سەوزایی و ھۆکانی گواستەوھە
گشتی لە نێوان شەرکان و ئەو ئاسانکارییە بەرچاوەی کە بۆ ھاوولاتیان کراو.
ه پرووی کلتورەوھ، جیاوازی ھەبە بەوھێ پەبوھندی کۆمەلایەتی لە ھەرێمی
کوردستان زیاتر. لە پرووی خوێندنەوھە ئاشکرایە کە لە زانکۆی پەلاتسکی
ئۆلۆمۆتس ھۆلەکانی خوێندن و کوالیتی خوێندن و کتیبخانە و مامەلە
ماورپێانە مامۆستا و کارمەندانی زانکۆ و چەندین ئاسانکاری تر کە لەو پەپری
است بەرزیدایە و ھاندەرە بۆ کۆشش و خوێندنی زیاتر.

ھەدەستپێتانی برۆنامەیی بە کالۆریۆس لە ئەندازاری نەوت لە زانکۆی
پەلاتسکی ئۆلۆمۆتس لە کۆماری چیک، یارمەتیدەر دەبێت کە ببینە ھۆکار بۆ
پێشخستن و گەشەکردنی سیکتەری نەوت و غاز کە کۆلەکە یەکی گرنکی
باوریە لە ھەرێمی کوردستان و عێراق و پۆزھەلاتی ناوھەپاست و جیھان.

Jmenuji se Rayan Atroshe a jsem z kurdské oblasti Iráku. Po absolvování dvouletého studia v programu Petroleum Engineering jsem se stal nejlepším z 19 studentů projektu Erbil Univerzity Palackého v Olomouci.

Když jsme v prosinci 2021 přijeli do České republiky, do nádherné Prahy, přivítal nás koordinátor našeho programu a poté jsme odjeli do Olomouce na naši domovskou univerzitu. V Erbilu jsme během dvou let tvrdé práce a studia úspěšně absolvovali přednášky a získávali znalosti od českých, kurdských i zahraničních odborníků. V současné době pokračujeme ve studiu v posledním ročníku na Univerzitě Palackého.

Po příjezdu do Olomouce nás přivítal vedoucí katedry geologie profesor Ondřej Bábek a poté jsme se šli zabývat na studentské koleje. V následujících dnech nás čekala prohlídka katedry geologie, učeben a knihovny přírodovědecké fakulty. Poté nás koordinátor programu Petroleum Engineering Rebar Mahmud seznámil s důležitými místy v Olomouci a také poučil o zákonech a předpisech České republiky a Univerzity Palackého. Dověděl jsem se, jak si založit bankovní účet, ale třeba také, jak si zajistit zdravotní péči a kde nakupovat.

Je jasné, že mezi Českou republikou a iráckým Kurdistánem jsou rozdíly – v kultuře, architektuře i v dalších oblastech. Životní prostředí v České republice je čisté a veřejná doprava je proti Kurdistánu lépe vybudovaná a organizovaná, takže usnadňuje člověku život. Z kulturního hlediska jsou společenské vztahy v Kurdistánu v mnohém jiné a silnější než zde. Co se týče vzdělávání, není pochyb o tom, že učebny na UP, kvalita výuky, knihovna, interakce a přátelský vztah vyučujících se studenty a zaměstnanci univerzity jsou lepší a otevřenější, což nás motivuje a povzbuzuje k lepšímu studiu.

Není to příjemné, není to lehké a už vůbec to není sexy. Ale má to smysl. Řeč je o našem mozku a tom, jak ho udržet fit. V rozhovoru v tomto čísle to velmi dobře vysvětluje psychiatrička Klára Látalová: Mozek potřebuje dostat zabrat, křížovky nestačí.

Překonávání překážek, těch pomyslných i skutečných, k životu prostě patří. Zvlášť v dnešní době vidíme, jak těžké je se s některými věcmi okolo nás porvat, překonat své strachy, najít motivaci pro práci, pro život.

I proto věřím, že osobnosti, jejichž osudy a práci v tomto univerzitním Žurnálu představujeme, pro vás budou inspirací i nadějí. Protože když to zvládají ti, kterým třeba hned na začátku dal osud mizerné karty, dáme to taky.

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

AFO 57 offline Brzy se opět potkáme!

57. Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů
57th International Festival of Science Documentary Films

AFO

Academia Film Olomouc
26/4-1/5/2022